درعليه‌ده غلطه‌ده «آره‌وِلق» غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ ինչ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, Constantinople

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ՎԻՃԱԿ ԲԱԲԵՐԴԻ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՆԵՐԿԱՅ ԵՒ ԱՐԴԻ ՏԵՂԱՊԱՀՆԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԵԱՆՑ

Ա.

Երկրին հանգամանքը.—Միշտ գիտած եմ թէ Բաբերդ սուղ ժամանակի մէջ կրնայ զարգանալ տնտեսապէս, եթէ պէտք եղած ջանքերը չխնայուին։ Երբ գաւառ մը որ բազմաթիւ գեղեր ունի, անոր կեդրոն քաղաքը կրնայ ստեղծել հանրութեան կրթութեան սատարող միջոցներ, հիմնուելով քաղքցիին եւ գեղացիին փոխադարձ յարաբերութեան վրայ, պայմանաւ որ այդ կեդրոնը գտնուին խոհեմ առաջնորդներ. հակառակ պարագային կուսակցական ազգին ժամանակի կորուստ, եւ տնտեսական ու բարոյական անկում կը պատճառէ ժողովուրդին։ Երկրի մը նիւթական բարգաւաճումը կախում ունի անոր երկրագործութենէն, վաճառականութենէն եւ արուեստներէն. իսկ բարոյականին բարձրացումը՝ մտքին ու սրտին բարւոք դաստիարակութենէն. յայտնի է թէ նիւթականին պակասը կ'ազդէ բարոյականին վրայ, եւ փոխադարձաբար։

Արդ, Բաբերդ որ իր 180 գեղերով փոխադրութեան կայան մըն է Տրապիզոնի եւ Կարնոյ միջեւ, պարտի բարգաւաճ առուտուր մը ունենալ։ Երկրագործութիւնը որչափ կարելի է, պակենական արօրով, դաշտ ու լեռ ծածկած է հունձքով. անտառուտ բարձունք արօտավայր են հօտերու եւ նախիրներու. Շրջականներէն Երզընկացին, Սպերցին, Սիւրմէնէցին եւ Կիւմիւշխանէցին իրենց բերքերը՝ մրգեղէն, մորթ եւն. Բաբերդ կը թափեն. Դերջան՝ իր ընտիր ցորենը, Շէյրան ու Գայլգետ՝ իրենց աճուրն ու տաղձը, եւ այդ ամենքը տեղականին հետ դրամի կը վերածուին արագ սպառումով։ Ամբողջ Լազիստան մեր երկրագործէն կը գնէ ուտեստի ցորեն, եւ միւս շրջակայքը մեր չուկայէն՝ իրենց այլ եւ այլ պէտքերը։ Կարին՝ իր վառելափայտն ու գերանները եւ ջրաղացի քարերը Բաբերդէն կը ստանայ մեծ մասամբ, այն ոչխարներու հօտեր որ Սկիւտարի ափունքը կը հասնին, մեր կողմերէն խումբեր ունին իրենց մէջ. այս երկրի դաւարեղէնը մեծաքանակ կը խնդրուին Տրապիզոնէն, իսկ գալպան եւ բուրդը, կաշին ու մորթը հեռաւոր աշխարհներ կը փոխադրուին Սեւ ծովու ճամբով։

Բաբերդի արուեստները ո՛րչափ եւ կոշտ համարուին, վարպետ ու աշակերտ անոնցմով կը հայթայթեն ընտանիքին հացը. ո՛չ ապաքէն մեր մէջ այս օրուայ վաճառականը երէկի արուեստի աշկերտն էր, որ դոյզն դրամագլուխ մը ճարելուն պէս՝ եւրոպական ապրանք չափելու հանգստաւէտ գործը նախընտրած է։ Ահաւասիկ չուկան՝ ներկայ վիճակին մէջ։ Եւրոպական ապրանքի վաճառական՝ 90, Նպարի եւ մրգեղէնի՝ 100, մանրաբավաճառ՝ 14, ցորենի վաճառական՝ 30, կօշկավաճառ՝ 10, կօշկակար՝ 25, մուճակագործ՝ 3, կարուակ՝ 10, աստղձավաճառ՝ 20, կահագործ՝ 6, անուագործ 15, բրդավաճառ՝ 15, հնավաճառ՝ 5, բանջարեղէնի՝ 50, դերձակ՝ 10, արծաթագործ՝ 100 ոսկերիչ՝ 10, թիթեղագործ 15, երկաթագործ՝ 25, անագագործ՝ 3, դարբին՝ 4, պղնձագործ՝ 3, Թամբագործ, 3, համետագործ՝ 7, կաշեգործ՝ 10, խաղախորդ՝ 35, սրճագործ՝ 80, պանդոկ՝ 25, գինեպան 10, մսագործ՝ 15, պայտառ 20, փերեզակ (չրջիկ)՝ 20, սափրիչ՝ 10, հացագործ՝ 25, յանձնակատար՝ 5, ջուլհակ՝ 11, հնոցարար (սօպաճի) 4, ձուլիչ՝ 3, մաղման՝ 10, անասնաբոյժ՝ 20. համագումար 776։ Մասնաւորելով խօսքը Հայերուն վրայ, անոնք ձեռներէց կը գտնենք առեւտուրի մէջ, ջանասէր՝ մշակութեան մէջ, իսկ արուեստներուն մեծ մասը արդէն իրենց ձեռքն է։

Մեքենաներուն կացութիւնը.—Ջեռնտու այս պայմաններուն մէջ սակայն՝ քաղաքի Հայերն են որ նախանձելի վիճակ մը չունին։ Հազիւ 20ի չափ տուն քանի մը կալուածներու հասոյթով եւ չինուած վարկի մը միջոցաւ բարեկեցիկ կրնան կոչուիլ։ Մնացեալները օրապահիկ մը հազիւ կը հայթայթեն, մանաւանդ 56 տուն ամենօրեայ նպաստի կարօտ են, որոնց համար Աղքատախնամին գոյութիւնը անհրաժեշտ է։ Գեղերը՝ 150 տուներէն 5–6ը բարեկեցիկ են։ Վերջապէս մեծամասնութիւնը, այն է հասարակ դասակարգը, ամէն կալուածին երկրագործութեան արդիւնքը վաշխառուին յանձնելով՝ թին ու ցախուեւ ձեռին տուն կը դառնան տրտում, աչնան՝ վերստին ձեռք երկընցնելու պայմանաւ։ Ասոնցմէ մէն մի տուն 2–3 մարդ ունի պանդխտութեան մէջ, մուրիկներ ալ կան։

Մինչեւ ցարդ ըսուածներէն հասկցըւեցաւ որ Բաբերդցին տնտեսապէս զարգանալու միջոցներն ունի, եւ միեւնոյն ատեն աղքատ է. ոչ քաղքցիին դրամը կ'աւելնայ, ոչ գեղացիին ցորենը։ Թէ ինչո՞ւ.—Նախ՝ վասն զի ան բարոյապէս ալ աղքատ է. անոր մտքին մակարդակը ստորին է, միտքը խորհիլ չգիտէ։ Եւ յետոյ, վասն զի ան իր տրամադրելի ոյժերը (իր դրամն ու ցորենը) ըստ արժանւոյն գործածել չէուսած։ Կը սիրէ քաղաքին մէջ իրարու բամբասել, իրարմէ առուտուր չընել, իրարու չհաւատալ, առածնին դժուարութեամբ հատուցանել, լաւ թէ կիրակի, ամէն օր առաւօտները միայն եկեղեցի հանդիպիլ, ձեւակերպական ծուներ կըրկնել եւ վազել չուկան, ուր մէկ սրճարանէ միւսը զիրար յաչաղել։ Սրտի ցաւով կը տեսնենք կայտառ պատանիներ որ կիրակի օրը մաքուր հագուած եւ ճերմակ օձիք կամ փողպատներ դրած՝ աղտոտ եւ ոջլոտ բէէնիաներու վրայ՝ թղթախաղի մէջ մանրէքներ կը հալածեն, վաղ զինեցանելու համար իրենց գեղեցիկ արեւը։

Բաբերդ — Մ. ՍԱՆՈՍԵԱՆ

ԱՍԻԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Ասիական Թուրքիոյ գետերն ու ջրերը, բնական ու աշխարհագրական դիրքը, հիւսիսային, արեւելեան եւ հարաւային մասերու կը բաժնէ երկիրը։ Ցիշեալ գետերու եւ ջուրերու ազդեցութեամբ զանազան բաժանումներ տեղի ունեցած են։

Ասիական Թուրքիոյ ամենէն մեծ գետն է հիւսիսային կողմը գտնուած Գըզըլ Ըրմագ։ Սեբաստիոյ Կարմիր լեռնէն կը սկսի եւ 960 քիլոմէթր ընդարձակութեամբ քանի՛ քանի արօտավայրեր, մըշակեալ գետիններ եւ դաշտեր ոռոգելէ յետոյ Սեւ ծով կը թափի։ Նոյնպէս այդ կողմերը գտնուող Եշիլ Ըրմագ գետը շատ մը արտերու բարեբերութիւնը կ'ապահովէ։ Մարմարայի մէջ թափող Միխալիճ գետը՝ որ Սուսուրլըք եւ Նիլուֆէր գետակները իր մէջ կ'առնէ, շատ մը հողեր կ'ոռոգէ։ Արեւելեան կողմը Արշիպեղագոսի մէջ թափող Քէտօս, փոքր Մէնտրէս, Մեծ Մէնտրէս գետերն ալ իրենց մօտերը գտնուած արտերն ու արօտները կը պարարտացնեն։ Գոնեայի կուսակալութեան մէջէն ծագում առնող մեծ Մէնտրէս գետի սկզբնաւորութիւնը թէեւ այնքան մեծ չէ, սակայն աջէն ձախէն կարգ մը վտակներ ընդունելով՝ Այտընի կուսակալութեան մէջ կը մտնէ եւ հոն մասամբ նաւարկելի ըլլալու չափ լայնութիւն ու մեծութիւն կը ստանայ։ Հարաւակողմը՝ Միջերկրականի մէջ հոսող Սիհոն, Ճիհոն եւ Էլաս գետերը կան. Պարսից ծոցը թափող Շաթիւլարապ գետը Տիգրիս եւ Եփրատ գետերու միացումէն առաջ եկած մեծ գետ մըն է։ Տիգրիս աննաւարկելի ըլլալով Քելէկ կոչուած տեսակ մը տիկէ նաւակներով Տիարպէքիրէն Մուսուլ եւ անկէ Պաղտատ փոխադրութիւն կը կատարուի։

Եփրատ գետը Կարնոյ հիւսիսակողմը Տումլու լեռնէն խոշոր աւազանէ մը կը բղխի. անկէ սկսելով եւ Կարնոյ, Երզնկայի դաշտերէն անցնելով աջէն ձախէն իր մէջ շատ մը գետակները կ'առնէ, Խարբերդի, Հալէպի եւ Պաղտատի կուսակալութիւններէն անցնելով Պասրայի նահանգին մէջ Գուրնա կոչուած տեղը Տիգրիսի կը միանայ։ Երկարութիւնը 2400 մղոն կը հաշուուի եւ յորդման ժամանակ երբեմն իր լայնութիւնը 1200 կանգունի չափ է. բայց խորութիւնը հազիւ 7 մեթրի կը հասնի. փորձով ստուգուած իրողութիւն մըն է։ Այս գետը երբ այսպէս յորդէ, Հալէպէն 18 ժամ հեռաւորութիւն ունեցող Մէսքէնէ գիւղաքաղաքը կուգան Պաղտատի եւ Պասրայի նաւակները։

Շաթիւլարապ Եփրատի եւ Տիգրիսի՝— Պասրայէն 16 ժամ հեռու — Գուրնա կոչուած տեղը՝ միացումէն գոյացած այս գետը մինչեւ որ Պարսից ծոցը թափի, 130 մղոն երկարութեամբ ճամբայ կը կտրէ։ Պասրա քաղաքը անցնելէն յետոյ, երկու ճիւղի կը բաժնուի. արեւելեան ճիւղը Ցավի նաւահանգիստը կը թափի. ծովէն եկած նաւերը այս Ցավի նեղուցէն անցնելով կը յառաջանան։ Պաղտատի եւ Պասրայի միջեւ երթեւեկող Ոսման Օսմանի եւ Անգլիացւոց Լէնճ Ընկերութեան շոգենաւերը եւ ուրիշ նաւեր շատ դիւրութեամբ կ'երթեւեկեն։

Հանուր Թուրքիոյ խճուղիները եւ սուրհանդակի ճամբաները 12,156 քիլոմէդրէն աւելի են։ Հողային աշխատութիւններ կատարուած ճամբաները 1322 քիլոմէդր ըլլալով՝ առ այժմ ընդհանուրը 13478 քիլոմէդրի հասած է. սակայն մեծ ճամբաները պէտք եղածին չափ երկարելու, եւ կարեւոր պողոտաները իրարու հետ միացնելու ու ընդարձակելու համար տակաւին 6981 քիլոմէդր ճամբայ շինելու պէտք կայ։

Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ

ԳԵՂԱՆԻՆ ՋԱՆԷԹ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Ա

«Ժամը ութին քառորդ մնացած»... ահա ժամանակէտ մը՝ զոր ընաւ չպիտի կրնամ մոռնալ, չպիտի կարենամ մտքէ հանել։

Ամէն առաւօտ, ճիշդ այս պահուն, անհրաժեշտ հարկ մը զիս կը ստիպէր զատուիլ անկէ. վաճառատուն պիտի երթար, պարտաւոր էր ժամը ճիշդ ութին հոն գտնուիլ։

Առաւուեան տասնըհինգ վայրկեանի հեռաւորութիւն կար վաճառատան ու այն ժամադրավայրին միջեւ, ուր ամէն առաւօտ կը տեսակցէինք։ Սակայն իմ գեղանի Ջանէթս շատ պարտաճանաչ, շատ ճշդապահ էր. կ'ուզէր անպատճառ հինգ վայրկեան կանխել։

Ցորչափ տեւեց տարփային բոլոր այս եղելութիւնը, գրեթէ ամէն առաւօտ իրարմէ կը զատուէինք ժամը ութին քառորդ մնացած։

Սակայն դժուար էր ճշդել մեր ժամանակէտը։ Այս բանը կախում ունէր այն զգացումներէն որոնք վայրկեանէ վայրկեան կը հակառակէին իրարու դէմ։ Ցաճախ, կանխորոշ ժամանակէտէն աւելի ուշ կուգար ժամադրավայրը։ Երբեմն ալ ես դիտմամբ կ'ուշանայի. առով կ'ուզէի դժկամակութեան նշան մը ցոյց տալ, եբր թէ իմ անձնականութիւնս կարեւորութիւն մը ունենար անոր համար։

Ապա՜չ...։ Ինչ որ է, եթէ նորոգեմ վիշտերս, երկար կը տեւէ։ Իրողութիւնը պատմեմ։

Գնահատելու համար թէ ինծի ո՛րչափ կ'ազդէ ժամը ութին քառորդ մնացած ատեն տեղի ունեցող բաժանումին վայրկեանը, պէտք է գիտնալ թէ ո՛րչափ կը սիրէի զայն։

Ջեմ գիտեր թէ արդեօք պիտի կարենամ նկարագրել զայս. բայց աներկբայ եմ թէ անպատճառ կրնաք ըմբռնել ըսելիքներս, եթէ երբեք ունեցած էք սիրային գէթ մէկ արկած։

Խաղաղասէր մարդ մըն էի ես, տարփանքի եւայլնի հետ առեւտուր կամ տուրեւառ չունէի բնաւ։

Տարիքս երեսունն անցաւ. թէպէտ գեղեցկութեան հանդէպ վաղուց հետէ զգացած արտակարգ հիացումս կար ու կը մնար, բայց խպառ հրաժարած էի խօլ տարփանքէ։

Առաջադրած էի այլեւս ոչ սիրել, ոչ սիրուիլ, ոչ ալ ինքզինքս հիւծել, մաշեցնել։ Միայն կը փափաքէի մտազբօս ըլլալ, զուարճանալ, հաճելի ժամանցներ ձեռքէ չփախցնել։ Ահա այսչափ։

Նոյն իսկ աւելի զարմանալին ըսեմ, սկսած էի ծաղրել տարփանքը։ Շատ տարօրինակ կը գտնէի անոր խենդութիւնները։ Կը ցաւէի կեանքիս այն օրերուն վրայ՝ զորս կորսնցուցած էի տարփանքի համար։ Փիլիսոփայական կռուան մը պատրաստած էի ինքնին, տարփանքը պարզապէս տղայամտութիւն մը նկատել, ու անգամ մըն ալ — Աստուած չընէ... — չսիրահարիլ...։

Շատ դիւրին կը համարէի յաջողիլ այս մասին։ Ո՛հ, այլեւս հասած էր հանգիստ ապրելու... խաղաղ, անդորր, չափաւոր, ինքնամփոփ կեանք մը անցընելու ժամանակը։ Վիճակէս շատ գոհ էի ու իմ անձիս վրայ վստահ։

Այս գոհունակութիւնով ու վստահութիւնով, ալ չէի զգուշանար տարփային որ եւ է հարուածէ. բոլորովին անկարելի կը համարէի այս բանը։

Ի՜նչ անմտի գաղափար...։ Սովորութիւն ըրած եմ առաւօտուն կանուխ՝ գործիս երթալ։ Ամէն առաւօտ լայնարձակ պողոտաներէն անցած միջոցիս, գործի տէր մարդերու կը հանդիպիմ առհասարակ։

Իմ գեղանի Ջանէթս ալ այսպէս է, իր գործին հետեւող աղջնակ մը...։ Ջգեստեղէններու վաճառատան մը մէջ կանացի առարկաներու վերակացուհին էր։ Գնորդուհիները կը հագուեցնէր, կը զարդարէր, զգեստներուն պակասները կը լրացնէր կամ կը բարեփոխէր։ Աս էր անոր գլխաւոր պաշտօնը։

Ախաթոշակն ալ գոհացուցիչ էր։ Վերջին աստիճան պճնասէր է։ Սովոր է առաւօտուն գործի գացած միջոցին՝ շատ վայելուչ կերպով հագուիլ, փեղանազ ու սիգաճեմ քալուածքով ընթանալ։ Դէմքը թէեւ շատ գեղափայլ չէր, բայց այնչափ սիրուն, նուրբ, յանկուցիչ էր, մանաւանդ աչքերն այնչափ նուաղկոտ ակնարկներ կ'արձակեն, որ տեսնողներն անպատճառ կը հիանային ու ետ ետ դառնալով կը նայէին։

Այսպէս ետ դարձող նայողներէն մէկն ալ ես էի։ Շատ նրբաճաշակ սաւեսայ պաստառէ չինուած ու իր մարմնին շատ յարմարած կրծազգեստը, վայելչաձեւ շրջազգեստը, մասնաւոր խնամով կողմնակի անյարդար թողուած ու շատ գեղեցիկ շինեռն մը յօրինուած մազերը, սպիտակափայլ նրբակտաւեայ չապիկը, ձեռնոցապատ մանրիկ ձեռքերը, փոքրիկ ոտքերով կաքաւաձեւ քալուածքը, վերջապէս միշտ իր առջեւ նայիլն ու խանդագին գործի երթալը մեծ հաճոյք կը պատճառէին ինծի։

Երկուքիս ալ գործի երթալու ժամանակը ճշդուած ու միեւնոյն էր...։ Ասոր համար ամէն օր իրարու կը հանդիպէինք։ Համաչափ քայլեր յօրինելով իր ռի՜ւ ի վեր գացողներուն ու յարատեւ ուշադրութիւնով իրեն նայողներուն հանդէպ, բարկացոտ ու արհամարհոտ ակնարկներ արձակելը քիչ մը կը նուազեցնէր անոր մօտենալու համարձակութիւնս։ Հեռուէ հեռու նայելով կը բաւականանայի։

Ասոր մէջ ալ բնաւ անպատեհութիւն մը չէին տեսներ։ Արդարեւ այսպիսի հիանալի արարածի մը չնայիլը պիտի նըշանակէր գեղեցկագիտան ճաշակէ զուրկ ըլլալ։ Ահա ասոր համար կը հետեւէի անոր քայլերուն ու կը դիտէի զինքը։

Հանդիպումները գրեթէ ամէն օր տեղի կ'ունենային։ Առաւօտ մը, չեմ գիտեր, ջղային հաւասարակշռութի՞ւնս խանգարուած էր թէ օդին գեղեցկութենէն ներգործուած էի, ինչ որ ալ ըլլայ չարժառիթը, ուզեցի աւելի մօտէն հետեւիլ անոր։

Ըսի ինքզինքիս, «Արդեօք ո՞ւր կ'երթայ այս աղջիկը»։ Իմացայ թէ ո՛ր վաճառատունը կը յաճախէր։ Ո՛հ, երանի՛ թէ չըլլէի այս հետապնդումները...։

Բ

Ջանէթին ո՛ւր աշխատիլն իմանալէ յետոյ, մարմաջ զգացի գոնէ մէկ անգամ տեսակցիլ անոր հետ ու ծանօթանալ։ Մի գուցէ կարծէք թէ սիրել էր միտքս... այս կէտին ուշադիր եղէք։ Ջէ՛ որ ես վճռապէս որոշած էի չսիրել այլ եւս...։ Եթէ կար բան մը՝ զոր չէի մտածեր, այն էր սիրելը, սիրահարիլը...։

Օր մը, ինչ ինչ բաներ պէտք եղած էին մեր տնեցիներուն։ Ինծի բնաւ անպատեհ չթուեցաւ ելլել վերնայարկը, կանացի զգեստներու վաճառումին մասնայատուկ տեղը, ուր տեսայ Ջանէթը։ Ո՛հ, ի՜նչ բարեբախտութիւն, պիտի լսէի անոր ձայնը, պիտի իմանայի անոր արտասանութեան չեշտը։

Վերջին նորոյթի համաձեւ չապիկ մը ուզեցի իրմէ։ Իսկոյն բազմաթիւ չապիկներ հանեց։ Շատ մը բացատրութիւններ կու տար ասոնց լաւութեան, յատկութեան մասին։ Թէեւ նպատակս էր քանի մը մէթր գունաւոր նրբակտաւ գնել, բայց ստիպուեցայ քանի մը չապիկ գնել։ Ո՛չ թէ ստիպուեցայ այլ հաճութեամբ գնեցի։

Ի՜նչ չէր առնուեր այս անուշ լեզու ծիծաղերես գեղուհիէն։ Այս իրիկունը, մեր տնեցիները զարմացան ու նորանշան առատաձեռնութեանս վերագրեցին այս բանը։ Կարծեմ, կրցաք այժմէն գուշակել թէ ի՛նչ ելքի պիտի յանգի պատմութիւնս...։ Մինչդեռ նախ զգուշօրէն ամիսը, տասնըհինգ օրը մէկ անգամ առեւտուր կ'ընէի. յետոյ, օր ընդ մէջ անպատճառ կը հանդիպէի վաճառատունը։ Պիտանի թէ անպէտ—աներկմիտ եղէք որ ըստ մեծի մասի անպէտ—շատ մը բաներ կը գնէի, բոլոր վաստկածս առ այս կը ծախսէի։

Բայց դեռ չէի սիրեր, իմ վրայ այնչափ վստահութիւն ունէի, որ... բոլոր այս բաները յանձն կ'առնէի լոկ ժամանցի համար, ինչ որ հետզհետէ մեծ զարմանք կը պատճառէր մեր տնեցիներուն, որոնք սկսան ըսել թէ ի՞նչ պիտի ընեն այսքան կրծազգեստները, կրկնոցները, վզաւակները, չիփակները, միջազգեստները, գոյգազգեստները, գլխածածկեր, մետաքսեայ ու ասուեայ քողերը, ձեռնոցները, չապիկները, տեսակ տեսակ ճերմակեղէնները, գուլպաները թաշկինակները, եւլն. եւլն։ Գործն այն աստիճանի հասաւ, որ եթէ հաւաքէի բոլոր այս գնած անպէտ բաները, կարելի պիտի ըլլար անոնցմով վաճառատուն մը բանալ։ Պարտիմ խոստովանիլ նաեւ թէ այլ եւս չէի կրնար առնց տանիլ զանոնք, սկսայ ծանօթ բարեկամներու ցրուել։ Բայց հաւատացէք որ դարձեալ չէի սիրեր, դեռ չէի սիրեր...։

Սակայն մինչդեռ ես չէի զգար այս սէրը, Ջանէթ շատ լաւ զգացած էր։ Առաւօտները, ամէն անգամ որ իրարու կը հանդիպէինք, ինծի կը շնորհէր ժպիտ մը, զոր չիկնոտ դէմքով կը զլանար բոլոր զինքն ակնապիշ դիտողներուն։ Գլուխը քիչ մը կը ծռէր բարեւելու ձեւով։ Բընաւ տարակոյս չունիմ թէ հաստատամըտութիւնս շուարեցուց զինքը։ Թէեւ մէկէ աւելի հիացողներ, տարփածուներ ունէր, բայց ասոնցմէ ոչ մէկը ինծի չափ հաստատամիտ, անյողդողդ էր։ Ասկէ զատ, ես անկեղծ ու համեստ էի, բնաւ չէի զեղծաներ անոր այս ժպիտով։

Գալով այն հանդիպումներուն՝ որոնք առաւօտները տեղի կ'ունենային, կը կարծէր թէ տասնը իմ հետապնդումներս առաջ կուգային. իր աչքով կը մեծցնէր իմ ինքնազոհութիւնս։

Այս վիճակն ամիս մը տեւեց։ Ես անդրդուելի կը մնայի տակաւին։ Նոյն իսկ կրնամ երդնուլ առանց սիրած ըլլալու՝ թէ տարփանքի ոչ մէկ նշան կ'ենթադրէի մեր այս յարաբերութիւններուն մէջ։ Լոկ սովորական միտում մը արդիւնք կը համարէի բոլոր այս բաները։ Սիրե՞լ... ոչ, ես վերջնապէս, վճռապէս աներկբայ էի այդ մասին, Բայց ո՛րչափ սխալւած եմ եղեր։

Օր մը վաճառատան մը մէջ դարձեալ բան մը, անչուչտ անպէտ բան մը, կը գնէի։ Ջանէթ քիչ մը տատամսօրէն բերաւ ուզած վաճառանիւթս։ Շուրջը նայելէ յետոյ, թրթռուն ձայնով մը մրմնջեց.

—Ներում կը խնդրեմ...։ վաճառատան մէջ ասեկոսներ տեղի կ'ունենան... ամէն մարդ հասկցաւ... անգամ մըն ալ...

Ջկրցաւ աւարտել իր խօսքը։ Ես կորսնցուցած էի իմ էութիւնս։ Սասանկայոյզ տագնապի մը մէջ, բոլոր արիւնս համախմբուեցաւ գլխուս մէջ։ Հօն, տեղ մը կրթնեցայ ուժասպառ։ Դողդղալով, ուզեցի «բայց...»ով մը պաշտպանել ինքզինքս ու ըսել թէ իրաւունք ունէի ուզածս գնել այս տեղէն, սակայն Ջանէթ յարեց անմիջապէս.

—Կը խնդրեմ, մի՛ յուզուիք, իրաւունք ունիք, բայց ես չեմ ուզեր որ այսչափ կասկածի վրաս։ Ահա՛, կը դիտեն մեզ, գուցէ պիտի ծաղրեն։ Վաղը առաւօտ կը բացատրեմ, գացէ՛ք հիմա։

Գինովի մը պէս գեղեւկոտ քայլերով, կթոտ ծունկերով դուրս ելայ այն տեղէն, բայց երբոր քիչ մը սթափեցայ, շատ գոհ եղայ այս միջադէպէն։ Ո՛րչափ, մեծ աւետիս մըն էր այն խօսքը թէ «վաղը առաւօտ կը բացատրեմ»։ Ուրեմն պիտի տեսակցէր ինծի հետ։ Ի՜նչ բարեբախտութիւն...։ Կ'ուզէ՞ք որ հասկցնեմ թէ ի՛նչպէս անցուցի այն գիշերը. մինչեւ առաւօտ քնատ, հազար տեսակ «արգելք»ներու մէջտեղ...։

Գ.

Ցաջորդ առաւօտ, շատ կանուխ, իրարու հանդիպելու համար որոշեալ ժամանակէտէն շատ կանուխ, տունէն դուրս ելայ, սպասեցի։ Ջանէթ ալ քիչ մը կանուխկեկ դուրս ելած էր։ Անցած միջոցին, անոր մօտեցայ։ «Տեսէքս եկէ՛ք...» ըսաւ։ Դարձեալ զատուեցայ քովէն։ Պահ մը յառաջացանք։ Ցետոյ դէպի Բուսաբանական Պարտէզը ուղղեց իր քայլերը։ Պարտէզէն ներս մտաւ։ Առաւօտուն կանուխ, ո՛վ կրնար գտնուիլ հոն...։ Սպասեակներն անգամ չկային։ Պարտէզին հաճոյքը վայելողներն էինք մենք ու ճընճղուկները։

—Հիմա տեսակցի՛նք, ըսաւ.

Բանի մը բացատրութիւններ ուզեց այս հանդիպումներուն, յաճախումներուն, տուրեւառներուն վրայով։ Սաստիկ սրտայուզումով մը համակուած, ջանացի հասկցնել ինչ որ պէտք էր։ Զգածեալ սրտով ունկնդրեց։ Ցետոյ փափկանկատօրէն ըսաւ թէ ինքն աղքատ աղջիկ մըն է, թէ ո՛ր եւ է կերպով չպիտի կարենայ կենակցիլ ինծի հետ, նոյն իսկ անկարելի պիտի ըլլայ ամուսնութիւն կնքել։

Միանգամայն չնչտեց թէ անյարմար պիտի ըլլայ անգամ մըն ալ վաճառատուն հանդիպիլս։ Միայն մէկ բան մոռցաւ, որ էր ըսել թէ «անգամ մըն ալ չտեսակցի՛նք», բայց չկրցաւ ըսել զայս։ Կուրծքէն մանրիկ ժամացոյց մը հանեց, նայեցաւ ու ըսաւ.

—Ո՛հ... կը խնդրեմ, ժամանակ չկայ, ժամը ութին քառորդ կայ. հիմա պէտք է որ մեկնիմ անմիջապէս...։

Սեղմեց ձեռքս, կը զատուէր։ Ո՛հ... ո՛րչափ զայրացայ այդ ժամացոյցին վրայ, որ վերջակէտ մը կը դնէր այս առաջին տեսակցութեան անզին հաճոյքներուն։ Բայց ի՞նչ օգուտ. պարտաճանաչութիւնն այսպէս կը պահանջէր։ Շուարեցայ, պաղեցայ, մնացի։

—Շատ լաւ... բայց... միթէ բնա՞ւ չպիտի տեսակցինք, հարցուցի միայն։

—Վաղը, առաւօտ..., պատասխանեց ժպտադէմ։

Ջարմա՛նք... վաղը առաւօ՛տ։ Այո՛, տեսակցեցանք, յաջորդ առաւօտ ալ տե-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (95)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԱԼՔՈՒԼԱՎԱՃԱՌԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ժ.

Ժընըվիէվ մեղմօրէն ընդմիջեց Վէրնիէի խօսքը ու ծանր ձայնով մը ըսաւ.

—Ո՛չ, մի ամբաստանէք ինքզինքնիդ։ Կեանքի մէջ, ամէն ոք ինքզինքին համար միայն պատասխանատու է։ Ամէն մոլութիւն մարդկութեան ծագումին հետ ակիզբ առած է։ Գիտէք թէ հազիւ երկու մարդ կային երկրին վրայ, երբ Կայէնը սպաննեց Աբէլը. գինովնալու հարկ չմնաց, ոճիրին վրայ երազելու համար։ Ատելութիւնը բաւ եղած էր մարդուն ձեռքը բարձրացնելու իր նմանին վրայ։ Մարդը գէշ արարած մըն է եւ դաստիարակութիւնը միայն կրնայ բարւոքել զայն։ Նոյն իսկ դաստիարակութիւնը չի կրնար յաջողիլ միշտ։ Ձեր որդին բարի օրինակներ միայն ունեցած է իր աչքին առջեւ։ Դուք անոր սորվեցուցած էք ջանասէր, խնայող եւ ժուժկալ ըլլալ։ Ես ալ գործավարից, մեղմ, ներողամիտ վարմունք մը ունեցած եմ իր հետ. եւ հիմա կը տեսնէք թէ ինչ ըրած է ան... Տարաբախտը ոչ մէկուն զոհն է. ինք իր դահիճն է։ Ամէնէն գեղեցիկ կեանքը ունէր տրամադրելի, քանի որ կրնայ բարիք գործել, աշխատութիւն հայթայթելով մրաջան մարդուն եւ սփոփելով հիւանդներուն ու անկարներուն ցաւերը։ Սակայն իր ձեռքով խաթարած է այդ կեանքը։ Բայց առենը անցած է վիճաբանելու այն պատճառներուն վրայ, որոնք զինքը մղած են գործելու բոլոր այդ յանցանքները։ Իմաստասիրութիւնը իմաստասէրներուն թողունք, ու կացութիւնը իր գործնական տեսակէտէն միայն նկատի առնենք։ Կացութիւնը սա է. ամուսին մը ունիմ՝ որ զիս կը լքէ, ամէնէն ամօթալի ծայրայեղութեանց անձնատուր կ'ըլլայ, եւ որ կը թուի ցաւ ու ամօթ զգալ յատակամիտ եղած վայրկեաններուն մէջ։ Թերեւս միջոց մը կայ զայն ազատելու ամէն անոնց ձեռքէն, որոնք բոլոր ճիգերնին կը թափեն, կորստեան մատնելու համար տարաբախտը։ Այդ մասին որոշում մը տալու համար էր որ ձենէ խընդրեցի հոս գալ։

Վէրնիէ ձեռքին ներհակ կողմովը սրբեց արցունք մը՝ որ այտն ի վար կը հոսէր։

—Շնորհակալ եմ, սիրելի աղջիկս. համակ տրամաբանութեամբ ու արիութեամբ օժտուած էք։ Ձեր տրամադրութեան տակ կը գտնուիմ. պիտի գործադրեմ ինչ որ որոշէք։

—Նախ պէտք է ետ կենաք խիստ որսայայտութիւն մը ընելէ ձեր զաւկին հանդէպ։ Այնպէս կը կարծեմ թէ բռնութիւնը օգուտ մը չընծայելէ զատ՝ զայն պիտի մղէ ծայրայեղ որոշումներ տալու։ Բանաւորութիւնը, քաղցրութիւնը, յուզումը ա՛լ աւելի ազդեցիկ պիտի ըլլան՝ չափաւորութեան մէջ գնելու համար զայն. գէթ ես այնպէս կը կարծեմ։ Ամէն պարագայի մէջ՝ մեր դերը նուաղ դժնդակ պիտի ըլլայ։ Այնքան դժբախտ ենք որ վշտի ո եւ է թեթեւացում արհամարհելի բան մը չպիտի ըլլար...

—Լա՛ւ. ինչ որ կ'ուզէք ան կ'ընեմ...

—Ո եւ է դիմում չպէտք ընէք կամ Շթէնկէլի ու իր ընկերուհիին մօտ, առանց իմ ընկերակցութեանս, ..

—Ի՞նչ, կ'ուզէ՞ք...

—Մեր թշնամիներուն վրայ յարձակիլ ճակտէն։ Այդ քան երկչո՞տ կը կարծէք զիս։ Պիտի ջանամ համարձակութիւն ստանալ եւ իմ ունեցած պատասխանատուութեանս համաձայն ընթացք մը բռնել... Կը ճանչնաք օրիորդ Տհարիէլը, բանակցած էք անոր հետ։ Ես հեռուէն միայն տեսած եմ զայն... կ'ուզեմ մօտէն ալ տեսնել... Հետեւաբար միասին Տամմարի պիտի երթանք։ Եթէ կ'ուզէք, տօքթ.. Օկաներն ալ կ'առնենք անցած առեններս... իբր աբարողապետ պիտի ծառայէ մեզի։ Դուք կոմսին հետ խօսած առեն՝ ես ալ էթիէննէթի հետ պիտի խօսակցիմ... Պէտք է իմանալ թէ ինչ նպատակ ունի ան... իրեն պէս կին մը անօգուտ բաներու չի հետամտիր... Մտքին մէջ գաղափար մը, ծրագիր մը, յատակագիծ մը ունի... Պիտի ստիպեմ զայն որ բացատրէ... Երբ իր մտադրութիւնները յայտնի ըլլան, այն ատեն պիտի կրնանք ճշդել մեր բռնելիք ընթացքը։

Իրարմէ բաժնուեցան ու իրենց սենեակները ելան։ Ցաջորդ առտու, Վէրնիէ տեսակցութիւն մը ունեցաւ զաւկին հետ։ Ժընըվիէվի տուած խրատներուն համաձայն, անկեղծօրէն վշտագին երեւոյթ մը առաւ, բայց ո եւ է խիստ խօսք չըրաւ։

—Ցաւ կը զգամ քու կնոջդ հանդէպ բռնած ընթացքիդ համար։ Լաւագոյն վարմունք մը կը սպասէի քենէ։ Լուրջ պարտականութիւններ ունինք այնքան գրաւիչ ու սիրուելու արժանի այդ կնոջ նկատմամբ. պարտինք պահովել անոր երջանկութիւնը։ Աւա՜ղ, այդ բանին մէջ յաջողելէ հեռու ենք։ Հիմա անիկա ինչ գաղափար կը կազմէ մեր վրայ։

(Շարունակելի)

սակցեցանք, վաղայաջորդ առաւօտ ալ... չաբաթ մը... ամիս մը... ամբողջ տարի մը...։ Ուշադի՛ր եղէք, ամբողջ տարի մը... բայց դեռ չէի սիրեր զինքը...։ Ո՛չ, ո՛չ, սիրել չէ՛ր աս. բառգրքերէն ո՛չ մէկուն մէջ գոյութիւն ունեցող բան մըն էր աս, որ չէի կրնար հանգիստ ընել առանց զայն տեսնելու, կը նախանձէի անոր համար, խեղքս կը թողնէի անոր համար...։

Վերջին աստիճան անկեղծութիւն կար մեր այս յարաբերութիւններուն մէջ։ Այլ եւս կ'ակնածէի անոր ձեռքը սեղմելէ իսկ։ Ի՞նչպէս հասկցնեմ, անոր հանդէպ, ես կորսնցուցած էի ինքզինքս, բոլորովին տարբեր, պարզամիտ, միամիտ մարդ մըն էի...։ Նկաւ օր մը, ուր անկարեւոր բան մը կը նկատէի մինչեւ անգամ ինքնագոհ ըլլալ անոր համար։ Ինչո՞ւ համար այսպէս կ'ըլլայի, ինչո՞ւ համար այսպիսի զգացումներով կը համակուէի, չեմ գիտեր...։ Տարօրինակ տարփանք մըն էր աս. բայց չաճապարե՛նք, միթէ տարփա՞նք մըն էր աս։ Զա՛յս ալ չգիտեմ։ Դեռ չեմ ուզեր հաւատալ։ Ի՛նչ որ է, իբր մէկ տարի անցած էր։ Այլ եւս կը զգայի թէ Զանէթ տակաւ կը ձանձրանար այս ժամադրութիւններէն, միշտ ուշ կուգար պարտէզ ու ժամը ութին քառորդ մնացած կը վերադառնար ուրախութեամբ։ Բայց ինչո՞ւ համար. ասո՛ր ալ չէի կրնար նշանակութիւն մը տալ։ Ո՛հ, ինչպիսի դառնութիւններու, մտահոգութիւններու կ'ենթարկուէի։ Շարունակ կ'աշխատէի պատճառ մը գտնել այս ցրտութեան։ Ո՛չ, ակներեւ բան մը չկար բնաւ։

Առաւօտ մը, ինծմէ զատուած միջոցին, բարկացած, տաղտկացած կ'երեւէր։ Ժամացոյցը դիտեց. ութին քառորդ կար։ Այդ միջոցին, հարցուցի.

—Վաղը առաւօտ պիտի տեսակցի՞նք։

Զպատասխանեց գնաց...։ Վճարեալ էր վասն իմ, ինչպէս պիտի ըսէին գրաբարեանները։

Կարին Թարգմ. Ա. Ն. Թ.

Արտաքին Լուրեր

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Քիշնեւի դէպքերը. — Դիւանագիտական միջադէպի զրոյցներ. — Վաւերականութեան համար։

Բարիզ, 30 յունիս.— Մեծ աղմուկ յարուցանեցաւ կարծեցեալ միջազգային միջադէպի մը չուրջը որ ծագած ըլլայ Ռուսիոյ եւ Մ. Նահանգաց միջեւ։ Քիշնեւի մէջ Հրեաներուն դէմ եղածները ամէնէն աւելի յուզում պատճառեցին Մ. Նահանգաց մէջ, ուր ռուսական ծագումէ բազմաթիւ Հրեաներ կան, որոնք նոր գաղթողներով աւելի կը շատնան ամէն անգամ որ հակահրէական դէպքեր պատահին Ռուսիոյ մէջ։ Ամերիկեան մամուլին մեծ մասը Ռուսիոյ դէմ խօսեցաւ Քիշնեւի դէպքերուն առթիւ. ամերիկեան Հրեաներուն ընկերակցութիւնը նախաձեռնարկ եղաւ բազմաստորագիր աղերսագիր մը պատրաստելու՝ Ռուսիա գտնուող իրենց կրօնակիցներուն ի նպաստ։ Այդ ընկերակցութեան կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ Նախագահ Ռուզվէլթի, ուրկէ խնդրեց որ այդ աղերսագիրը հաճի ղրկել Ռուսիոյ կայսեր։ Հաւանական է որ այդ աղերսին հետեւանքով բանակցութիւններ կատարուած ըլլան Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարին եւ Ուաշինկթընի ռուս դեսպան Քասինի կոմսին միջեւ. որուն տուած պատասխանը յայտնի չէ, բայց եթէ Քասինի կոմսը ու իր կառավարութիւնը այնպէս կը նկատեն թէ նոյն աղերսագիրը օտար պետութեան մը կողմէ Ռուսիոյ ներքին գործերուն անօրէն միջամտութիւն մը նշանակելուն համար, ընդունելի չէ, այդ պարագային միջադէպը բնաւ չէ ստացած ըսուած համեմատութիւնները եւ ոչ երբեք միայն քէ անցուած է դիւանագիտական խզում մը։ Քասինի կոմսը որ երկու-երեք շաբաթ առաջ արձակուրդ պիտի ստանար, Ուաշինկթընէն իր մեկնումը յետաձգեց ոչ թէ Քիշնեւի դէպքերուն համար, այլ Մանչուրիոյ մասին Ռուսիոյ ընթացքին նկատմամբ բացատրութիւններ տալու, կ'երեւայ նոյն իսկ թէ այդ խնդրոյն համար յաջողած է հանդարտեցնել Ուաշինկթընի դահլիճին դիւրագրգռութիւնները։ Հաւաս, կարծեցեալ դիւանագիտական միջադէպերու մասին սա հեռագիրը ստացած է Բեդերսպուրկէն.—«Մեկալ լուր մը հրատարակուեցաւ որուն համաձայն, Ռուսիոյ ու Մ. Նահանգաց միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին այն մտադրութեան համար զոր Մ. Նահանգաց նախագահը ունեցած ըլլայ՝ ամերիկեան Հրեաներու մէկ աղերսագիրը մատուցանելու ռուս կառավարութեան՝ Քիշնեւի դէպքերուն վերաբերմամբ։ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը այդ մասին ո եւ է յայտարարութիւն չէ ըրած, բայց եթէ ընէր իսկ, Ռուսիա պաշտօնապէս պիտի գիտնար թէ ի՛նչպէս պատասխանելու է այդ տեսակ միջամտութեան մը իր ներքին գործերուն։»

Բեդերսպուրկ.—Բեդերսպուրկէն հրաման ղրկուեցաւ Քիշնեւի կայս. պաշտօնէին՝ չեղեալ նկատել այն «բրոթեսթօ»ները որոնց ենթարկուեցան Քիշնեւի վաճառականներուն բոլոր փոխանակագիրները ապրիլին եւ մայիսին։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Պ. Լուպէ Լոնտոնի մէջ.— Թագաւորներուն ուղերձները.— Տուվրի ճանապարհներ.— Երեկոյթ մը Կիտհենի մէջ։

Լոնտոն, 30 յունիս.— Նախագահ Պ. Լուպէ Լոնտոն գտնուած միջոցին, անոր ներկայանալ ուզողները պիտի կրնան իրենց անունը արձանագրել՝ Սէնթ-Ճէյմըսի պալատը՝ լորտ-սենեկապետին դիւանը գտնուող տումարի մը մէջ։ Ցուլիս 7ի առտուն, Սէնթ-Ճէյմսի պալատան մէջ, Մեծին Բրիտանիոյ առեւտրական սենեակներուն ընկերակցութիւնը ուղերձ մը պիտի մատուցանէ Պ. Լուպէի որ այդ առթիւ անշուշտ ուրիշ ուղերձներ ալ պիտի ստանայ։ Հոլպորնի թաղապետութեան Խորհուրդը որոշած է, թագաւորին հաւանութեամբ, ուղերձ մը մատուցանել Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին, անկէ անցած պահուն։ Ուէսթմինսթըրի թաղապետութեան Խորհուրդին կողմէ Պ. Լուպէի տրուելիք ուղերձը թագաւորին մատուցուած է, անոր հաւանութիւնը ստանալու համար։

—Կիտհեն յածաւորակը, որով Պ. Լուպէ պիտի կատարէ իր ուղեւորութիւնը, Տուվր պիտի մնայ երկուշաբթիէն մինչեւ հինգշաբթի։ Չորեքշաբթի իրիկուն նոյն յածաւորակին մէջ երեկոյթ մը պիտի տրուի, որուն ներկայ պիտի գտնուին բազմաթիւ անգլիացի հրաւիրեալներ. Բրիտանական ծովեզերքներուն նաւատորմը եւ յածաւորակներու նաւարամինը Տուվրի բացերը պիտի կենան կիրակիէն հինգշաբթի։

—Նախագահին պատուակալ պահակ պաշտօն պիտի կատարեն կամաւոր եւ կանոնաւոր զինուորներէն առնուած խումբեր։ Պ. Լուպէի ժամանման երկրորդ օրը Սըր Ռէյլի Ռըշալ Տուվրի դղեակին մէջ սեղան պիտի տրուի, որուն պիտի հրաւիրուին անգլիացի ու ֆրանսացի սպաներն ալ. Թնդանօթաձիգներու սպաներն ալ դաշտային հանդէս մը պիտի կազմակերպեն։ Ֆոր-Պըրկոյնի գետնի վրայ քրիքէթի մրցում մը պիտի կատարուի։ Չորեքշաբթի օրը քաղաքապետութիւնը հանդէս մը պիտի կազմակերպէ անգլիացի ու ֆրանսացի սպաներուն ի պատիւ։ Կիտհենի մէջ ընդունելութիւն մը պիտի կատարուի, որուն ներկայ պիտի գտնուին Անգլիոյ, նաւային ու ցամաքային սպաները եւ քաղաքային պաշտօնատարներ։ Նոյն օրուան իրիկունը քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ հացկերոյթ մը պիտի տրուի անգլիացի ու ֆրանսացի նաւային սպաներուն։ Միանգամայն զինուորական նուագածուները նուագահանդէս մը պիտի տան։

ՍՈՄԱԼԻԼԷՆՏ

Պաշտօնական հեռագիրներ.— Մէննինկ զօրավարին ճնշումը.— Հապէշներուն մէկ նոր յաջողութիւնը։

Լոնտոն, 30 յունիս.— Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը Մէննինկ զօրավարէն սա հեռագիրը ստացաւ՝ Պոհոթլէն յունիս 29 թուականով.— «Կ'երեւայ թէ Անգլիոյ մէջ զրոյց ելած է որ սպիտակամորթ սպաներ գերի ինկած ըլլան Մատմիւլայի բանակատեղին մէջ։ Կարգ մը դասալիքներէն տեղեկութիւն առի թէ Մատմիւլայի բանակատեղին մէջ սպիտակամորթ գերի չկայ։ Հապէշական բանակատեղը հասած դասալիքներ կը հաստատեն այդ լուրը։ Մատմիւլան եթէ իր քով գերիներ ունենար անշուշտ պայմաններ պիտի առաջարկէր զանոնք արձակելու համար։»

—Պատերազմական նախարարութիւնը Պրեա-Աստյէն յունիս 6 թուականով սա հեռագիրը ստացաւ Ռոչֆոր գնդապետէն. «Գերիներ եւ դասալիքներ կը ծանուցանեն թէ բրիտանական զինուորներ կը գտնուին Կալատի եւ թէ Մատմիւլա Պոլրէն Կալմպուրօ գացած է իր հետեւակներուն հետ, վասն զի Հապէշները Պակարիներուն վրայ յարձակած էին ձէյտի մէջ։ Այդ պատճառաւ զինուորները հոս վերադարձան։ Մատմիւլայի հեծեալները Պոլոտ-Կալաստա կը գտնուին՝ Վարտաիրի հիւսիսային արեւելեան կողմը։ Կ'երեւայ թէ հապէշ զինուորները որ հիմա այս կողմերը կը գտնուին, բաւական եղած են Մատմիւլայի ջոկի ճամբան կտրելու, Կէրլոկուպի-Կալատի գիծին հարաւային կողմը։ Օրէ օր կը սպասուի լուր մը առնելու Պրեայի եւ Էլ-Կուատարի միջեւ ճամբուն վիճակին վրայ։ Էլ-Կուատար կը գտնուի Վարտաիրի հարաւային արեւմտեան կողմը 48 քիլօմէթր չափ հեռուն։ Եթէ Հապէշները կարենան Էլ-Կուատար հասնիլ, պիտի յառաջանան դէպի Վարտաիր, որով պիտի կրնան բրիտանական զինուորներուն հետ գործել։ Զանազան աղբիւրներէ առնուած լուրերու նայելով՝ Պոլպահանթաները որոնք հիմա Մատմիւլայի գլխաւոր աջակիցներն են, կը յորդորեն զայն դէպի Նոկալ քալել, բայց անիկա բոլորովին տարբեր կարծիք մը ունի։ Մատմիւլան պարէնաւորման աղբիւր մը միայն ունի։ Վեց ամիսէ ի վեր, պաշարման հետեւանքով, կարաւան մը միայն ժամանած է Մատմիւլայի քով։ Դասալիքները որոնք ապրիլ 17ին եւ յետոյ Տանարի մօտ կատարուած ճակատամարտներուն ներկայ գտնուած էին, կը յայտարարեն թէ ամէն անգամուան Մատմիւլա մեծ կորուստներ տուած է։»

Ռոչֆոր գնդապետը նաեւ սա հեռագիրը ուղղած է Ֆաֆէն.—«Ջուրի անբաւականութեան հետեւանքով Հապէշները չկրցան ո՛չ Կէրլոկուպի ժամանել եւ ո՛չ ալ Էլ-Կուատար։ Այդ զինուորները Շեպէլի կողմերը պիտի երթան արմտիք գտնելու։ Ֆաֆան պիտի երթա՞նք դիմաւորելու մեզի պաշար բերողները եւ հոն ձեր հրամաններուն պիտի սպասենք։»

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Չանկ-Չի-Թունկի այցելութիւնը դեսպաններուն.— Այս վերջիններուն սպառնալիքը.— Բէքինի համալսարանը։

Բէքին, 30 յունիս.— Չանկ-Չի-Թունկ հոս հասնելէն ի վեր՝ այցելութիւն տուաւ բոլոր օտար դեսպաններուն, Չինու կայսերական տագնապը յայտնելով անոնց։ Աւելի մտադրաւ ըլլալ կը թուի հատուցման քան թէ մանչուրիական խնդրով, որուն նկատմամբ կատարուած բանակցութիւններէն անտեղեակ ըլլալը կը յայտարարէ։ Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ դեսպանները յայտարարեր են Չանկ-Չի-Թունկի թէ տէրութիւնները պիտի պնդեն որ հատուցումը կատարուի հաշտութեան բրոթօքոլին տրամադրած պայմաններուն համաձայն, հակառակ պարագային՝ իրենց ձեռքին մէջ պիտի առնեն հեռագրաթելերու վարչութիւնը կամ թէ նորէն պիտի գրաւեն Թիէն-Չին քաղաքը։

—Թայմզի Բէքինի թղթակիցը կ'ըսէ թէ կայս. հրամանագիր մը Չէնկ-Չի-Թունկի կը հրամայէ վերաքննելու Բէքինի կայս. համալսարանին կանոնագիրը։ Այս համալսարանին մէջ կը դասախօսեն չորս ճաբոնցի բրոֆէսօրներ, որոնք չիներէն չգիտնալով՝ թարգմանիչներու միջոցաւ միայն քերնին կը բացատրեն քանի մը չինացի ուսանողներու առջեւ։

ԱՆԳԼԻԱ

Պ. Չեմպըրլէնի ծրագիրը եւ գործատէրեր.— Բամպակի նուազութիւնը։

Լոնտոն, 30 յունիս.— Ռեյլէյ անուն գործարանատէր մը, որ 1000 գործաւոր կը գործածէ, խոստացեր է անոնց թոշակը աւելցնել հինգ տարի, եթէ երբեք անոնց զինուորու գիները սղեն, Պ. Չեմպըրլէնի մաքսային ծրագրին ընդունուելու պարագային։ Այս խոստումը նշանակելի է, որովհետեւ երկրորդ անգամն է որ կը տրուի նմանօրինակ խոստում մը։

—Բամպակի նուազութիւնը նոյնքան զգալի է, Լանքաշայրի որքան Ֆրանսայի մէջ։ Այսօր կը սկսի կիրարկումը այն կարգադրութեան, որուն համաձայն, անգլիացի գործարանատէրերը իրենց աշխատութիւնները պիտի դադրեցնեն շաբաթը երկու օր, այն է՝ երկուշաբթի եւ շաբաթ։ Նմանօրինակ փորձ մը ի գործ դրուած էր քանի մը տարի առաջ, բազմաթիւ մանարաններու ընդդիմութեան հետեւանօք, բայց այսօր տագնապը աւելի սպառնական կը թուի։ Գործատէրերը որոշած են վախցնել իրենց տարբեր կարծիք արհեստակիցները, որպէս զի հետերնին միանան։ Գործաւորները իրենց տէրերուն համամիտ են եւ հրճուանք կը զգան տրուած որոշումներուն համար։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Վճիռ մը.— Բամպակի գործարանները եւ նախնական նիւթերու նուազումը.— Հանքի ծանր արկած մը։

Ուաշինկթըն, 30 յունիս.— Նիւ Եորքի (Նիւ-Ճըրսի) դատարանը իր վճիռը տուաւ նաւային շինութեանց սէնտիքայի խնդրի մասին։ Դատարանը անլուծելի յայտարարեց սէնտիքան եւ ըսաւ թէ տնօրէնները հարկ եղած միջոցները ձեռք առած չէին, արժէթուղթի տէրերուն շահերը պաշտպանելու համար։

—Մասաչուսէթի բամպակի տասներկու մանարաններ որոշեցին իրենց արտադրութիւնները պակսեցնել, նախնական նիւթերու նուազութեան պատճառաւ, որոնց գիները շատ սղած են։ Կարեւոր գործարաններէն մէկը կը ծանուցանէ թէ օրը մէջ պիտի բանեցնէ գործաւորները մինչեւ յառաջիկայ հոկտեմբեր։ Ատկէ յետոյ, աշխատութեանց վերսկսումը կախում պիտի ունենայ բամպակին գինէն։ Զգալի անկում մը ունեցած է բամպակը Նիւ-Եորքի ու Լիվրբուլի հրապարակներուն վրայ։

—Երէկ պայթում մը տեղի ունեցեր է Նոնններն Բասիֆիքի (Հաննա) ածխահանքերուն մէջ։ Կ'ըսուի թէ մեռած զոհերուն թիւը 175ի կը հասնի։ Բռնկելուն անճանաչ դիակներ երեւան հանուեր են։ Թանձր ծուխ մը արգելք կ'ըլլայ ազատարարներուն՝ մինչեւ զոհերուն քով հասնելու։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Երկու տէրութեանց յարաբերութիւնները,— Վեհապետական այցելութիւն.— Մէկ քանի քաղաքական անձնաւորութեանց ճառերը։

Բարիզ, 1 յուլիս.— Ճիորնալէ տ'Իտալիա կը հրատարակէ քաղաքական մէկ քանի անձնաւորութեանց նամակները այն հետեւութեանց վրայ՝ զորս առաջ պիտի բերէ Իտալիոյ թագաւորին Բարիզ այցելութիւնը, ֆրանքօ-իտալեան յարաբերութեանց տեսակէտով։ Աւասիկ Պ. Շարլ Տիւբիւիի կարծիքը.— «Իտալիոյ թագաւորին ուղեւորութիւնը, Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին մասնաւոր այցելութեան նկարագիրը, որոնց վրայ խօսեցաւ միջազգային մամուլը, պիտի ըլլայ ատկէ համաձայնութեան ու միութեան գործը, ուղղամտօրէն պատրաստուած այն մէն անոնց կողմէ, որոնք կը սիրեն մեր երկու ազգերուն անցեալը ու ապագան։ Հռոմի ֆրանսական դեսպանը հիմնուելով 1899ի առեւտրական պայմանագրութեան վրայ, կ'ըսէր թէ խզում մը առաջ պիտի բերէր, աւելցնելով թէ երկու լատին ազգերու այդ խզումը համաձայնութեան պիտի յանգէր։ Այդ համաձայնութիւնը գոյացած է, եւ Վիքթոր-Էմմանուէլ թագաւորին ուղեւորութիւնը անոր կնիքը պիտի ըլլայ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ փոխադարձ բարիքին համար։»

Պ. Պէրթէլօ ալ կը գրէ.—«Անտարակոյս մեր պատմութեան մէջ նշանակելի եղելութիւն մը պիտի ըլլայ Իտալիոյ թագաւորին Բարիզ տալիք այցելութիւնը։ Երկու լատին ցեղերու, այն է Իտալիոյ ու Ֆրանսայի մերձեցումը միշտ փափաքելի նկատած եմ, մեր ազգագրական ծագումներուն եւ քաղաքակրթութեան նոյնութեան պատճառաւ։ Երիտասարդութենէս սկսեալ, 1860ի դէպքերու ջատագով եղած եմ, եւ երբեք չեմ դադրած Իտալացիներուն նկատմամբ համակրութիւն յայտնելէ, որոնց ամենէն երեւելիները պատիւ ըրած են փոխադարձաբար ինծի արտայայտելու նոյն զգացումը։»

ՍԵՐՊԻԱ

Արմատականներ.— Սկուպչինային լուծումը.— Օտար դեսպաններ.— Զանազան լուրեր։

Պելկրատ, 30 յունիս.— Ծայրագոյն ձախակողմին խրոխտ ընթացքին հետեւանքը եղաւ Սկուպչինային նստաշրջանին յանկարծական դադարումը։ Ցառույցական արմատականներուն նպատակն էր դահլիճին հրաժարումը առաջ բերել, որպէս զի կարենան հսկել կատարուելիք բազմաթիւ անուանումներուն եւ երեսփոխանական ընտրութեանց։ Այսօր նախարարապետ Պ. Ավաքումովիչ, Սկուպչինայի անդամներուն շնորհակալութիւն յայտնելէ ետքը, վերջին տագնապին առթիւ անոնց գործակցութեանը, ծանոյց թէ նախարարութիւնը խնդրած էր թագաւորէն՝ դադրեցնել Սկուպչինային նիստերը յարկելով թէ հիմնական դահլիճը պաշտօնը վրայ պիտի մնայ մինչեւ ընտրութիւնները որոնք սեպտեմբեր 14ին պիտի կատարուին։ Ցետոյ կարդացուեցաւ արքայական հրամանագիր մը որ փակումը կը ծանուցանէ, եւ երեսփոխանները զրուեցան։ Անշուշտ հանդարտութեան թուական մը պիտի սկսի։ Հունձքի ատենն է. այդ միջոցին գիւղացիները ժամանակ չունին քաղաքականութեամբ զբաղելու։ Քաղաքական բազմաթիւ անձեր ալ արտասահման պիտի երթան հանգչելու մինչեւ աշուն։ Սեպտեմբերի ընտրութիւններուն մէջ անշուշտ արմատականները պիտի յաջին եւ եթէ կարենան վերջ մը տալ իրենց մէջ եղած անհամաձայնութեան, ապահովապէս պիտի կրնան դահլիճ մը կազմել։ Արմատականները այնքան համակիր ընթացք մը չեն ունեցած բանակին նկատմամբ, որով բաւական մեծ դժուարութիւն մը առաջ պիտի բերեն։

—Պելկրատէն հեռացող օտար դեսպանները վերադարձան, բաց ի Անգլիոյ, Հոլանտայի ու Մ. Նահանգաց դեսպաններէն։ Այս վերջին երկուքը տեւական կերպով Պելկրատ չեն մնար արդէն։

—Շուէտ-Նորվեկիոյ թագաւորը եւ Զուիցերիոյ դաշնակցութեան Նախագահն ալ պատասխանեցին Բեդրօ Ա.ի հեռագրին։

—Բութենիք գնդապետը որ Միլանի օրով պաշտօնանկ եղած էր, անձ անհամակիր նկատուելուն համար, գործօն բանակին մէջ ընդունուելով սպայակոյտին ընդհանուր պետ կարգուեցաւ։

—Սկուպչինային դադարման հետեւանքով, կարելի չեղաւ որոշել թէ Ջինցարյ Մարքովիչի նախորդ դահլիճէն ողջ մնացողները եւ ծերակուտականները ամբաստանութեան պիտի ենթարկուի՞ն։

—Պելկրատէն կը գրեն թէ Նախարարաց Խորհուրդի մը մէջ որուն կը նախագահէր Բեթրո թագաւորը, ելմտական նախարար Պ. Վէլիքովիչ տեղեկագիր մը ներկայացուցեր է Սերպիոյ ելմտական կացութեան վրայ։ Ատկէ կ'երեւայ թէ ելմտացոյցին սահմանը քանի մը անգամ անցուած է. բանակին մատակարարութեան համար յանձնարարութիւններ եղած են, առանց վճարելու անոնց փոխարժէքը։ Ներկայ տարուան ելմտացոյցին մէջ, մինչեւ մայիսի վերջը, 12 1/2 միլիոն Ֆր.ի բաց մը կայ։ Այդ պատճառաւ ելմտական նախարարը կարգ մը առաջարկութիւններ ըրաւ Նախարարաց Խորհուրդին։ Բանակին մատակարարութեանց մասին նախարարը ճիշդ թուանշաններ ցոյց չտուաւ, վասն զի պատերազմական նախարարը դեռ որ եւ է զեկոյց չէ ըրած։ Ենթադրական հաշւով 1902 դեկտեմբեր 1էն մինչեւ 1903 մայիսի վերջը բանակին եղած յանձնարարութիւնները տասը միլիոն Ֆր. են, որոնց կէսէն աւելին փոխառութիւնով մը հատուցուած են եւ մնացածն ալ տակաւին առկախ կը մնայ։ Ելմտական նախարարին այդ յայտարարութիւնները աննպաստ տպաւորութիւն մը գործեցին. հիմա խնդիր է գիտնալ թէ Սերպիա պէ՞տք է նորէն փոխառութիւն մը կնքէ, քանի որ գարնան կատարուած փոխառութիւնը դեռ չէ իրագործուած։ Ելմտական Նախարարը կը փափաքի որ Սկուպչինայի Նիստերը դեռ չյետաձգուին, որպէս զի ելմտական վիճակը անոր ներկայացնէ եւ այդ մասին հարկ եղած որոշումները ստանայ։ Վերջապէս Սերպիա ելմտական բաւական դժուարին կացութեան մը մէջ կը գտնուի։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Բարիզ, 4 յունիս.— Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ տակաւին չհրամայեց Պելկրատի ֆրանսական դեսպանին որ իր պաշտօնական յարաբերութեանց վերսկսի սերպ կառավարութեան հետ, բայց վայրկեանէ վայրկեան այդ հրահանգները պիտի հեռագրուին անոր, վասն զի Ֆրանսա ո եւ է շահ չունի իրաց այդ վիճակը շարունակելու։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Իտալէն եւ Տիրաքովայէն առնուած լուրերու նայելով, Ռումէլիի նահանգաց ընդհանուր քննիչ Հիւսէյին Հիլմի փաշա նախնական դատարաններ հաստատած եւ ոստիկան-զինուորները կազմակերպած է. որոնց մէջ ոչ-իսլամ պաշտօնեաներ ալ կ'ընդունուին։

ԱԹԷՆՔ.— Այսօր, Երեսփ. Ժողովին մէջ, Նիստը շատ աղմկալից էր։ Բուռն բանակռիւներ տեղի ունեցան նախարարական եւ ընդդիմադիր երեսփոխաններուն միջեւ։ Տէլիաննիսի կուսակցութեան նախկին անդամներէն մէկ քանին յայտարարեցին թէ Տէլեանիսի դահլիճը անկարող էր։

ԲԱՐԻԶ.—Երեսփ. Ժողովին նստաշրջանը փակուեցաւ։

ՎԻԷՆՆԱ.— Այսօր Նախարարապետ Պ. ֆոն Քէրպէր նորէն կայսեր ներկայացաւ։ Կը կարծուի թէ նախարարական տագնապը քիչ ատենէն պիտի կարգադրուի նպաստաւոր կերպով։

ԲԱՐԻԶ.— Պ. Պ. Քոմպ ու Վալլէ խորհրդակցեցան Պ. Քլէմանսոյի հետ որ առաջարկեց զանոնք թէ կրօն. միաբանութեանց յանձնաժողովը որուն նախագահն է, տրամադիր է կառավարութեան հետ փնտռելու եղանակ մը որուն վրայ կարելի ըլլայ համաձայնիլ, կրօնական միաբանութեանց չենթու կերպով աշխարհականութիւնը ընդունելու խնդրոյն համար։

—Երեսփ. Ժողովը 58 ձայնի մեծամասնութեամբ մերժեց Սալէզիէններու խնդրած արտօնութիւնը։

ՀՌՈՄ.— Ավանթի կը ծանուցանէ թէ ընկերվարական երեսփոխան Մօրկարի Մօնթրօ Խրուամիա, Սերպիա ու Պուլկարիա պիտի երթայ՝ ուսումնասիրութիւններ կատարելու։

ՄԱՀ
ԼԵՈՆ ԺԳ. ՊԱՊԻՆ

Երէկ իրիկուն Կ. Պոլիս հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ Լէոն ԺԳ. Պապին մահը որ երէկ տեղի ունեցեր է կէսօրէն երեք ժամ ետքը։

—Երէկ առտու հեռագրական գործակալութիւնները սա հեռագիրները հաղորդած էին Լէոն ԺԳ. Պապին առողջական վիճակին վրայ.

Հռոմ, 4 յուլիս.—Պապը, առջի գիշերը մարելիք ունեցաւ։ Այսօր աւելի աղէկ կ'երեւայ, բայց անկողնէն չելլեր։

—Վերջին լուրերու նայելով, Պապը, առջի գիշերը, դժուարաշնչութիւն ունէր։ Այդ վիճակը այս առտու շարունակեց։ Տոքթ. Լաբբոնի գրգռիչ դեղեր տուաւ։ Ատոր վրայ Պապը կրցաւ մինչեւ կէս օր հանգչիլ եւ քիչ մը բան ալ կերաւ։ Վիճակը բարուոքեցաւ։ Երէկուան ժամ 8ին բարուոքումը կը շարունակէր։ Տոքթ. Լաբբոնի կը յայտարարէ թէ անմիջական վտանգ մը չկայ։

—Երէկ կէսօրէն վերջն ալ սա հեռագիրը առնուեցաւ.

Հռոմ, 5 յուլիս.—Պապը գիշերը աղէկ չէր. տենդը կը տառապէր, սակայն այս առտու աղէկ էր։

Կենսագրական.— Լէոն ԺԳ.ի բուն իսկ անունն է Ժոաքիմ Վինչենց Բեչչի կոմս եւ Լէոն ԺԳ. անունով Պապ ընտրուեցաւ։ Ծնած էր 1810 մարտ 2ին Կարբինէթօ։ Ութը տարեկանին մտաւ Վիթերպոյի Յիզուիթներու վարժարանը, 1824ին մայրը մեռնելով, Հռոմ գնաց մօրեղբօրը մօտ, ուր սկսաւ յաճախել Յիզուիթներու վարժարանը։ 1828ին քիմիագիտութեան եւ բնագիտութեան առաջին մրցանակ ստացաւ։ Գիտութեանց համար ունեցած այդ յարմարութիւնը չկրցաւ յաղթել գրականութեան նկատմամբ տածած սիրոյն. մեծ եռանդով լատիներէն սորվեցաւ եւ քիչ ատենէն սկսաւ կատարելապէս գրել ու խօսիլ։ Մինչեւ վերջին օրերը, ինչպէս յայտնի, լատիներէն բանաստեղծութիւններ կը գրէր։ Լատիներէնին հետ աստուածաբանութեան ալ աշխատեցաւ. տակաւին երիտասարդ հասակին մէջ գերման վարժարանին մէջ փիլիսոփայութեան ուսուցիչի օգնական կարգուեցաւ։ 1831ին աստուածաբանութեան տոքթորի վկայական ստացաւ։ Ցետոյ մտաւ Հռոմի համալսարանը եւ 1837ին քահանայ ձեռնադրուեցաւ։ Վեց տարի վերջը Պրիւքսէլի պապական նուիրակ կարգուեցաւ եւ երեք տարի վարեց այդ պաշտօնը։ 1846ին Բերուճի (Իտալիա) արքեպիսկոպոս կարգուեցաւ եւ մինչեւ Պապութեան աստիճանը բարձրանալը՝ այն երեսուն երկու տարի վարեց այդ պաշտօնը։ 1850ին ստացած էր կարտինալութեան աստիճանը։ Բերուճի արքեպիսկոպոս եղած ատեն ընդհանուր գոհունակութիւն պատճառեց իր թէ՛ եկեղեցական եւ թէ քաղաքային վարչութեանը համար։ Նոյն նահանգին մէջ տապատակող աւազակները բնաջինջ ըրաւ։ 1878ին Պիոս Թ.ի մահէն ետքը Պապ ընտրուեցաւ ծիրանաւորներու ժողովին կողմէ՝ որուն կը նախագահէր։ Այդ ժողովը երեսունվեց ժամ խորհրդակցելէ ետքը ընտրութիւնը կատարեց։ Մինչեւ նոյն թուականը Վատիկանի ու Գերմանիոյ յարաբերութիւնները բաւական ձգտեալ էին, բայց Լէոն ԺԳ.ի հաշտարար ոգիին շնորհիւ սկսան թեթեւնալ Գերմանիոյ մէջ կատարուած կրօնական կռիւները։ Գերմանիոյ նոյն ատենի կրօնական գործոց նախարարը որ Կաթոլիկութեան ամէնէն ոխերիմ թշնամին էր, պաշտօնէ քաշուեցաւ։ Վերջապէս Բրուսիոյ կառավարութիւնը Վատիկանի մօտ դեսպան կարգեց Պ. Շլէօցէրը, որով յարաբերութիւնները վերահաստատուեցան։ Քիչ վերջը Ֆրէտէրիք Գիյոմ իշխանը այցելութիւն տուաւ Պապին։ 1888ին Գերմանիոյ կայսրը անձամբ այցելեց Լէոն ԺԳ.ի, որուն հետեւանքով բոլորովին բարուոքեցան Գերմանիոյ ու Վատիկանի յարաբերութիւնները։ Պապութեան եւ Տէրութեանց միջեւ յարաբերութիւնները, ծանր տագնապներ չունենալով հանդերձ, բաւական ձգտեալ ժամանակներ ունեցան։ Ռուսիոյ կաթոլիկներուն համար նոյն կառավարութեան եւ Վատիկանի միջեւ կատարուած բանակցութիւնները արդիւնք մը չունեցան։ Պապը ամէնէն աւելի Աւստրիոյ հետ լաւ յարաբերութիւններ ունէր։ Գալով Սպանիոյ ու Բորթուկալի, ատոնք ալ միշտ յարգանք տածեցին պապութեան նկատմամբ։ Լէոն ԺԳ. իբրեւ իրաւարար կարգադրեց Գերմանիոյ ու Սպանիոյ միջեւ ծագած վէճը՝ Քարոլինեան կղզիներուն նկատմամբ։ Լէոն ԺԳ. այդ առթիւ յայտարարեց թէ պատրաստ է ուրիշ տէրութեանց միջեւ ծագած վէճերն ալ իրաւարարութեամբ կարգադրել, սակայն շատ քիչ գործածուելու համար անոր դիմում եղաւ։ Կը յիշուի թէ հինգ տարի առաջ Լա Հէյի խաղաղութեան համաժողովին մէջ Պապին կողմէ պատուիրակ չընդունուեցաւ։ Լէոն ԺԳ. նաեւ կ'աշխատէր Անգլիոյ մէջ կաթոլիկութիւնը զարգացնելու։ Անգլիոյ ու Վատիկանի յարաբերութեանց բարւոք վիճակին մէկ ապացոյցն է՝ Էտուարտ թագաւորին կողմէ, անցեալները, Պապին տրուած այցելութիւնը։ Այսուհանդերձ Անգլիա տակաւին դեսպան չունի Վատիկանի մօտ։ Ֆրանսայի ու Վատիկանի յարաբերութիւնները բաւական լաւ էին, մինչեւ Մէլինի դահլիճին հրաժարման օրը, բայց ինչպէս յայտնի է, Վալտէք-Ռուսոյի ու Քոմպի օրով բոլորովին աննպաստ հանգամանք մը ստացան։ Իտալիոյ կառավարութիւնն ալ Լէոն ԺԳ.ի օրով իր բուռն ընթացքը մեղմեց Վատիկանի նկատմամբ, բայց տակաւին յարաբերութիւնները խզուած են։ Լէոն ԺԳ. Պապին ընտրուելէն առաջ գրած զանազան նամակները եւ յետոյ հրատարակած կոնդակները մասնաւոր հատորով մը հրատարակուեցան։ Ատոնցմէ զատ լոյս տեսած են շատ մը բանախօսութիւններ ու բանաստեղծութիւններ։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Աժանս տը Գոնսթանթինոբլ այս առտու սա հեռագիրները հաղորդեց.

Հռոմ, 5 յուլիս.—Պապը գիշերը հանդարտ անցուց։ Վիճակը կայուն է, բայց միշտ կը ծանրանայ։ Առտուն տոքթ. Լաբբոնի ու Մաձձոնի խորհրդակցութիւն մը կատարեցին։ Տոքթ. Լաբբոնի միշտ Վատիկան պիտի մնայ։

—Տոքթ. Լաբբոնի ու Մաձձոնի մեծ ուշադրութեամբ քննեցին Պապը։ Խորհրդակցութիւնը կէս ժամ տեւեց։ Ցետոյ՝ այսինքն կէսօրէն կէս ժամ առաջ, տեղեկագիր մը հրատարակեցին՝ յայտարարելով որ Պապին առողջական վիճակին ընդհանուր պայմանները, խոր ծերութեանը հետեւանքով, ծանր են, սակայն առայժմ վրդովիչ հանգամանք մը չունին։ Բժիշկները իրիկուան նորէն այցելելով տեղեկագիր մը պիտի պատրաստեն։ Կէսօրին Պապին վիճակը քիչ մը ծանրացաւ։

—Իրիկուան ժամ 8.40ին հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ այս առտուընէ ի վեր տկարութիւնը քիչ մը աւելցած է. կուրծքին վիճակը անփոփոխ է, շնչառութիւնը քիչ մը տկար է, բայց ոչ անկանոն։ Ջերմութիւնը սովորականէն վար է, յօտակմտութիւնը կատարեալ է։ Այս առտուան բժշկական տեղեկագիրը կ'ըմբռնել կու տայ թէ Տոքթ. Մաձձոնի հաստատեր է Տոքթ. Լաբբոնիի ախտաճանաչութիւնը թէ հիւանդութիւնն է յեարդի բորբոքում՝ հետեւանք ծերութեան։

—Իրիկուան ժամ 8.40ին Պապին վերջին օծում տրուեցաւ։ Վատիկանի մէջ կը կարծուի թէ Պապը բաւական ոյժ ունի այս գիշերը անցնելու։

*** Աժանս Նասիոնալ եւս սա հեռագիրը կը հաղորդէ.

Հռոմ, 5 յունիս (կէս գիշեր).—Պապը հոգեվարքի է։ Եթէ մահ պատահի, Իտալիոյ թագաւորին Բարիզ այցելութիւնը պիտի յետաձգուի։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հ.Ն. Պարտքի Վարչութիւնը նուազուրդի կը դնէ գնուելիք 480 չէքի կաղնիի փայտ, որ պէտք է յանձնուի Պոլիս, Հանր. Պարտքի Վարչութեան հետեւեալ կերպով.— 30 չէքի Հանր. Պարտուց կեդրոնատեղին, 250 չէքի դրոշմաթուղթի պարանը, եւ 200 չէքի Չկնարանը։

Առժամեայ նուազուրդը պիտի կատարուի 1903 յուլիս 2/15ին չորեքշաբթի օրը, կէս օրէն երկու ժամ առաջուընէ սկսեալ մինչեւ կէս օրէն ետք ժամ 3։ Վերջնական նուազուրդը պիտի կատարուի առնուազն 3% զեղչով մը, առժամեայ նուազուրդը գոցուելուն յաջորդող երեք օրերուն մէջ, երրորդ օրը առաջարկներ պիտի ընդունին մինչեւ կէս օրէն ետք ժամ 3։

Այս պարանը հայթայթել փափաքողները, իրենց առաջարկին ճշգութիւնը երաշխաւորելու համար, պարտաւոր պիտի ըլլան իրենց հայթայթելիք փայտի արժէքին 10%ին չափ գումար մը յանձնել վարչութեան կեդր. սնտուկին։ Յանձնարարագրերը պէտք է կնքուած նամակով ներկայացուին վարչութեան կեդրոնատեղին։ Յանձնառութեան տետրը այս օրուընէ սկսեալ տրամադրութեանը տակ դրուած է հասարակութեան, որ կրնայ տեղեկութիւններ ստանալ մատակարարական ճիւղէն, կէսօրէն երկու ժամ առաջուընէ սկսեալ մինչեւ կէս օրէն ետքը ժամ 3։ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

21/4 յուլիս 1903 1—3

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Ատանայի նահանգին Ջէքէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Սայտայի գայմագամ Ապտիւլլաթիֆ էֆ., որուն յաջորդեց Սէլանիկի նահանգին Այնորոզ գաւառակին գայմագամ Մահմուտ Մահիր պէյ։ Սէլանիկի նահանգին Այնորոզ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Միսի գայմագամ Հիամի պէյ։

—Շգոտրայի նահանգին վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Եանեայի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազ Ապտիւլֆէթթահ էֆ. որուն յաջորդեց Վանայ նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազ Իհսան պէյ. աստր ալ յաջորդեց Էրզրումի նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին հուգուգի ճիւղին նախագահ Ալի Նաիլի էֆ.։ Խարբերդի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազ անուանուեցաւ Էնկիւրիի կեդրոնական նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Իրֆան պէյ, որուն յաջորդեց Պրուսայի կեդրոնական նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական Համտի էֆ. Պրուսայի նահանգին կեդր. նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Բէօյիւքճիֆթ գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Ալի էֆ. որուն յաջորդեց Զաթալճայի գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Եուսուֆ Նիհատ պէյ։ Լիւլէ-Պուրկազի գաւառակին նախնական դատարանին նախագահ անուանուեցաւ Ատանայի նահանգին վերաքննիչ ատեանին առաջին քարտուղար Օսման Նուրի էֆ.։

—Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Կալացի ոստիկանապետ Պ. Ալեքսանտր Կոսէի եւ Նաչի ոստիկանապետ Պ. Ալեքսանտր Զօրայիցի։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ կուսակալութիւնը տեղեկագրած է բարձրագոյն իշխանութեան թէ Թուրթաք գաւառակի ժողովուրդը որ վերջին երկրաշարժներէն վնասուած է, կայս. գթութեան արժանի է։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը ծանոյց նոյն կուսակալութեան թէ Հալէպի, Սըվազի, Տիարպէքիրի, Խարբերդի ու Ատանայի նահանգներէն Մալազկերտի երկրաշարժէն արկածեալներուն համար կատարուած հանգանակութեանց մէկ երրորդ մասը Էրզրում պիտի ղրկուի։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Իգտամ հետեւեալը կ'արտատպէ Բէօքէր Լօյտէն.— «Օսմ. կառավարութեան կողմէ Ռումէլիի նահանգաց մասին ձեռք առնուած միջոցները ա՛յնքան ամուր հիմերու վրայ հաստատուած են որ անդորրութիւնը ու խաղաղութիւնը վրդովելու եղերելի նպատակը ունեցող կարգ մը խռովարարներ անկարելի է որ բան մը կարենան ընել։ Օսմ. պաշտօնեաները արդարասիրութեամբ ու չէզոքութեամբ ամէն միջոց ձեռք կ'առնեն, անդորրութիւնը ու խաղաղութիւնը աւելի զօրացուցիչ կերպով վերահաստատելու համար։ Ռումէլիի նահանգաց զինուորական զօրութիւնը կատարելապէս կարող է ապստամբները ընկճելու եւ նուաճելու։»

ՊԱՐՍԻՑ դեսպան Միրզա Րիզա խանի ուրբաթ օրը շնորհուած կայս. ունկնդրութեան ներկայ գտնուեցան նաեւ արարողապետ Իպրահիմ պէյ եւ դեսպանատան առաջին Թարգման Յովհաննէս խան։ Կայս. արտօնութեամբ Միրզա Րիզա խան եւ Յովհաննէս խան այցելեցին կայս. ապարատները եւ յախճապակիի գործարանը։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պ. Լահովարի, ուրբաթ օրուան կայս. ունկնդրութեան առթն, երախտագիտութիւն մատոյց յառաջ կայս. Գահոյից, Ռումանիոյ պաշտօնատարներէն ոմանց շնորհուած պատուանշաններուն համար։ Կայս. Նոյն ունկնդրութեան ներկայ էին նաեւ արարողապետ Իպրահիմ պէյ, ու դեսպանատան երկրորդ Թարգման Պ. Լահովլ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՆՈՐ ՏՆՕՐԷՆԸ.— Թան խօսելով Պ. Տըֆէի անուանման վրայ՝ իբրեւ ընդհանուր տնօրէն Օսմ. Պանքային, կ'ըսէ.— «Պ. Տըֆէի վարչական փայլուն ասպարէզը յայտնի է, վասն զի հետզհետէ վարած է Բիրէնէ-Օրիանթալի, Պոս-Բիրէնէի եւ Պուլ-տրի-Ռոնի կառավարիչի պաշտօնները։ Այդ պաշտօնատարին հետ յարաբերութիւն ունեցողները, որոնց ծանօթ է ամէն պարագայի մէջ անոր ցոյց տուած ճարտարամտութիւնը, փափկանկատութիւնը եւ արիասրտութիւնը, խիստ գոհ պիտի մնան այդ անուանումէն։»

Մ. ՆԱՀԱՆԴԱՑ անկախութեան տարեդարձին առթիւ, ինչպէս ծանուցինք, շաբաթ օրը դեսպան Պ. Լէյշման շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարեց Սըմմըր Բէլէս օթէլը, Թարապիա։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ Խարիճիէի արարողապետի օգնական Հիլմի պէյ եւ Բ. Դրան կողմէ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմանները նոյն օթէլը երթալով շնորհաւորական այցելութիւն տուին։ Օտար դեսպանները ոմանք ալ շնորհաւորական այցելութիւն տուին։ Շաբաթ գիշեր Պ. Լէյշման սեղան մը տուաւ։

—Դեսպանին կինը՝ օրիորդ Լէյշման հիւանդ ըլլալով, բժիշկները յանձնարարեցին որ Մեծ Կղզի բնակի։

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Ինչպէս յայտնի է, պարտականի մը բնակութեանը յատկացուած եւ իր վիճակին յարմարող տունը չի կրնար ծախուիլ, ինչպէս կը տրամադրէ օրէնքը։ Դատական նախարարութեան հարցուած է որ այդ տան փոխարժէքին համար վճռուած պարտքին փոխարէն տունը կը ծախուի՞ թէ ոչ։ Դատական նախարարութիւնը նկատելով որ օրէնքը թէեւ այդ տեսակ տրամադրութիւն մը ունի, եւ թէեւ ուրիշ տրամադրութիւն մըն ալ կայ թէ պարտականին եւ ընտանիքին ու զաւակներուն ապրուստին, հագուստին ու բնակութեանը վերաբերեալ ինչքերը եւ գոյքերը գրաւի տակ չեն կրնար առնուիլ, եւ սակայն պարտքը եթէ այդ առարկաներու փոխարժէքէն առաջ եկած է, կարելի է զանոնք գրաւի տակ առնել ու վաճառել, ուստի պատասխանեց թէ պարտականին բնակութեանը յատուկ տունն ալ կը վաճառուի այն պարագային երբ այդ պարտքը առաջ եկած է նոյն տանը փոխարժէքէն։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվը, անցեալ երեքշաբթի, Ուինտսըր ժամանելով դղեակին մէջ նախաճաշ ըրեր է. յետոյ Վիքթօրիա Թագուհիին գերեզմանին վրայ պսակ մը դնելով Լոնտոն վերադարձեր է։ Խտիվը ու հետեւորդները արքայական կառքերով գացեր են Ֆրոկմորի դամբարանը։

ՊՈՒԼԿԱՐ կառավարութիւնը մտադիր է գործակատարութիւն մը հաստատել Հաուի մէջ։

—Սօֆիայի լրագիրները կ'ըսեն թէ Պ. Նաչէվիչ մօտերս նորէն Կ. Պոլիս պիտի գայ եւ թէ Պ. Նաչէվիչի պաշտօնը այս անգամ պաշտօնական հանգամանք մը պիտի ունենայ,

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպան Սավա Կրուիչ զօրավարը, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, պետական Խորհուրդին նախագահ ընտրուած ըլլալով, Պելկրատ ուղեւորեցաւ։ Մինչեւ նոր դեսպանին ժամանումը խորհրդական Պ. Քրիսթիչ գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ։

—Յունաց Ս. Պատրիարքը, ուրբաթ օրը, այցելութիւն տուաւ Սավա Կրուիչ զօրավարին։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԱՐԱԳՆԵՐԸ.— Պիթլիսի կուսակալութիւնը ընդարձակ ծրագիր մը մատոյց ձեռնհաս պաշտօնարանին, առաջարկելով գործիքներ գնել՝ տեղական կարագներուն անարատութիւնը պահպանելու եւ այդ գործիքներուն գործածութիւնը ժողովրդեան սորվեցնելու համար։

ԼԻԲԻՏԱՍԻՈՆՆԵՐԸ.—Մէհմէտ Ճէմալ էֆ. ազերսագիր մը մատուցանելով Մեծ-Եպարքոսին, յայտարարեց թէ Բերայի, Ղալաթիոյ ու Պոլսոյ վաճառատուները տարին մէկ կամ երկու անգամ կեղծ «լիքիտասիոն» կատարելով, հանրութիւնը կը հրապուրեն հարիւրին 50-60ի անգոյ զեղչերով, Աղերսարկուն երեսուն տարուան մենաշնորհ խնդրեց կանոնաւոր «լիքիտասիոններ» կազմակերպելու համար։ Վաճառականները նախ իր միջոցաւ արտօնութիւն պիտի խնդրեն քաղաքապետութենէն եւ երբ ստանան, մենաշնորհի տէրը պատուիրակ մը պիտի ղրկէ քաղաքապետութեան պաշտօնեայի մը հետ վաճառմանց ներկայ ըլլալու, ո՛րքան ատեւէ «լիքիտասիոն»ը։ Մենաշնորհի տէրը վաճառմանց հարիւրին հինգը պիտի գանձէ եւ երկուքը Համազգային Անկելանոցին պիտի տայ։ «Լիքիտասիոն»ները տարին մէկ անգամ պիտի կատարուին։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Աթէնքի անգլիական վարժարանին անդամներէն Պ. Իւվընս, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, որ Քնոսոյի մէջ (Կրետէ) կատարուած հնախուզական պեղումները կը վարէ, անցեալ շաբթու երեւան հաներ է մեծարժէք առարկաներ։ Հին պալատին կեդրոնական մէկ սենեակին մէջ երկու տախտակամածներու տակէն գտած է երկու խառնիչներ որոնք գանձեր կը պարունակէին։ Առարկաներէն շատերը վերցուած էին, բայց դեռ բաւական բան կար. յախճապակիէ անօթներ, փղոսկրէ նետ մը, մանեակի 400 հատիկներ փղոսկրէ ու յախճապակիէ, ոսկիի թերթեր, զունաւոր երեք արձանիկներ, հողէ ամաններ եւ այլն։ Ասոնց ամէնքն ալ Քրիստոսէ 2500 տարի առաջուան ժամանակին կը վերաբերին։

ԹՐԱՄՈՒԷՅ.—Պէրութէն փաստաբան մը մենաշնորհ ուզեց Պէրութի ու Եաֆայի մէջեւ թրամուէի գիծ մը շինելու, որ Սայտայէն, Աքքայէն եւ այլն պիտի անցնի։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ տասանորդի վարձակալներուն կողմէ տուրք տուողներուն յանձնուելիք ընկալագիրները Հիճազի երկաթուղիին ի նպաստ տպագրուելով քառասունական փարայի ծախուին։

ՏՈՒՐՊԱՆԻ մէջ (հարաւային Ափրիկէ) օսմ. հպատակներուն թիւը հետզհետէ աւելնալուն համար, ձեռնհաս պաշտօնարանին առաջարկուեցաւ որ հոն օսմ. պատուակալ հիւպատոսութիւն մը հաստատուի։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի քաղաքային ճիւղը աւելի զարգացեալ վիճակի մը վերածելու համար, ձեռնհաս անձերու կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրը կը քննուի ընդհանուր առողջապահական ժողովէն։

ԲԱՐԱՓԻ ՏՈՒՐՔ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանէն հրահանգ ուղղուեցաւ թէ Պոլսոյ ու Ղալաթիոյ քարափները հանուած եւ քարափի տուրքը վճարուած ապրանքները երբ Հայտար փաշայի քարափը ղրկուին, նորէն քարափի տուրքի ենթակայ պիտի ըլլա՞ն թէ ոչ։

ԹԷՀՐԱՆԻ օսմ. դեսպան Շէմսէտտին պէյ որ արձակուրդով Կ. Պոլիս կը գտնուի, քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ է։

ԹԻՖԹԻՔԻ ԱՅԾԵՐԸ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ Էնկիւրիի նահանգին մէջ հասած թիֆթիքի այծերը թէեւ հասոյթի կարեւոր աղբիւր մը կը կազմեն, սակայն անասունի տէրերը չեն կարող զանոնք պէտք եղածին պէս սնուցանել ու նայիլ, որով նոյն այծերուն սեռը չի բազմանար, ուստի որոշեց ծանուցանել ժողովուրդին որ մեծ խնամքով եւ գիտական պայմաններու համաձայն սնուցանեն ու խնամեն զանոնք։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ յունիս 20ին Թանթայի մէջ ժանտախտէ երեք հոգի վարակուելով, երկուքը մեռեր են։

ՄԷՏԻՆԷՅԷՆ առնուած լուրերու նայելով, ծաղկախտը թեթեւապէս ճարակած է։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Յունիս 14էն 20 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 193, որոնց 116ը՝ իսլամ (52 այր, 64 կին), 70ը՝ քրիստոնեայ (39 այր, 31 կին) եւ 7ը՝ հրեայ 1 այր, 6 կին)։

ԽԱՂԱՄՈԼՆԵՐ.—Ոստիկանութիւնը իմանալով որ Բերայի Բարմաք Գաբու Թաղը Քաթինա անուն կնոջ մը վարձած տանը մէջ խաղամոլութիւն կը կատարուի, առջի գիշեր Սօֆրաթ, Ումպրոս, Հաճօբուլօ եւ Սբիրօ անուն հելլենացի խաղամոլներ ձերբակալեց։

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.—Շաբաթ իրիկուն ժամը կէսին Մաքրիգիւղի մօտ Խազինէտար ագարակին մէջ անցեալ տարուընէ մնացած եգիպտացորենի կոյտեր այրեցան որ հրդեհ կարծուեցաւ։

— Երէկ առտու Ղալաթիոյ մէջ Օսմ. Պանքային հին շէնքին մօտ փայտի տաշեղներ բռնկեցան, բայց շուտով կարելի եղաւ մարել։

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ.— Լօֆչայի մէջ, անցեալները, Եուվան Օրէզան անուն ոճրագործ մը իր ընկերներովը բռնութեամբ մտաւ Վլայքօ անուն մարդու մը տունը եւ անոր երկու զաւակները՝ մէկը 30 ու միւսը 22 տարեկան, կապեց։ Այդ ոճրագործները հազար ոսկիի չափ «չէք» ու փոխանակագիրներ այրեցին եւ ապա տանը բոլոր կարասիները կոտրտեցին։ Եուվան ու ընկերները յետոյ այդ երկու երիտասարդներուն աչքերը հանեցին, ականջները կտրեցին. դաշոյնով անոնց մարմինները կտրտեցին եւ գլուխներն ալ կտրելէ ետքը նետեցին։ Վերջը տան կիներուն սպառնալիք ընելով կերակուր բերել տուին եւ ամենայն հանդարտութեամբ կերան։ Ոճրագործները այդ տունէն ելլելով Տասկալի Տիմիթրի Բարա Եորկիի տունը գացին, այն անձին կինը առանձին գտնելով նախ ծեծեցին, յետոյ մարմնոյն քանի մը տեղէն վիրաւորեցին, ստորին շրթունքը կտրեցին եւ ունեցած քսան-երեսուն ոսկին յափշտակելով փախան։

Օտօլը ակռաները առողջ կը պահէ։
517.—

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՏՕՆԸ

Ս. Պատրիարքը շաբաթ իրիկուն հանդիսաւոր կերպով Պատրիարքարանէն առաջնորդուեցաւ Ղալաթիոյ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին՝ որուն տօնախմբութիւնն էր եւ նախագահեց եկեղեցական արարողութեանց։ Ն. Սրբազնութիւնը երէկ առաւօտ հանդիսաւոր պատարագ մատոյց եւ Ճաշու գրքէն վերջ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ. բնաբան առնելով առաքելական սա խօսքը, «Զի որք ըստ մարմնոյն են՝ մարմնոյն խորհին, եւ որք ըստ հոգւոյն՝ զհոգւոյն։» Ս. Պատրիարքը իր քարոզին մէջ շեշտեց ու բացատրեց մարդուս հոգեկան ու մարմնական բաղձանքները, եւ ի վեր հանեց հոգեկան առաքինութիւնները, որով մարդս կը բարձրացնեն ամէն ժամանակի եւ ամէն աշխարհի մէջ։ Ն. Սրբազնութիւնը այս խորհրդածութիւններն ընդլայնելով, շեշտեց գրուած տանելի անձնուրութեան՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի վարքը, իբրեւ Հայ. Եկեղեցւոյ երախտաւոր անձնաւորութիւն, որուն բոլոր կեանքն ու գործը ըստ Առաքելոյն՝ մարմինէն աւելի հոգիին փարած են։ Նոյնպէս յիշատակեց Ս. Լուսաւորչի Հայ. Եկեղեցիի համար մատուցած ծառայութիւնները եւ պատկերացուց Ս. Լուսաւորիչը դարը իր ամէն հանգամանքներով. նաեւ նկատի առաւ Հայ. Եկեղեցին որ 1600 տարիէ ի վեր Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի եւ անոր արժանաւոր յաջորդներուն քարոզչութեամբ ու հովուութեամբը առաքելական եկեղեցի մը մնացած է, այնպէս որ մինչեւ ցարդ ո՛չ մէկ ձեռք չէ յանդգնած այս առաքելական աւանդութիւններէն ոչ մէկ մաս պակսեցնել եւ ոչ մաս մը աւելցնել։ Ն. Սրբազնութիւնը Հայ. Եկեղեցիին առաքելականութեան հետ յիշատակեց նաեւ Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռը եւ ի վեր հանեց անոր նուիրականութիւնը ու վեհութիւնը բովանդակ Հայութեան համար եւ այս առթիւ յատկապէս բարեմաղթութիւններ ըրաւ Հայոց ընդհանրական Հայրապետին եւ բոլոր եկեղեցական դասակարգին համար։ Ն. Սրբազնութիւնը օրհնեց Հայ. Եկեղեցիին ժողովուրդը եւ Ս. Հոգւոյն օրհնութիւնը խնդրելով վերջացուց իր քարոզը։ Եկեղեցական հանդէսին կը սպասաւորէին Արմաշեան վարդապետներ։ Երկու յոյն քահանաներ ալ քարոզի միջոցին դասին մէջը կեցած էին եւ մինչեւ վերջ ուշադրութեամբ հետեւեցան արարողութեանց, որոնց աւարտումէն վերջ, Ս. Պատրիարքը թափօրով առաջնորդուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարան, եւ բակին մէջ՝ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար ջերմ մաղթանքներ ըրաւ, որոնց ձայնակցեցան ներկաներն ամէններով։

Ս. Պատրիարքին ի պատիւ Խորհրդարանին մէջ սեղան մը արուեցաւ որուն նախագահեց Ն. Սրբազնութիւնը, իր շուրջը ունենալով վարդապետներ ու քահանաներ, Թաղականք Ժողովի ատենապետ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան եւ Ղալաթիոյ Խնամակալութեան անդամները։ Մասնաւոր սեղան մըն ալ տրուեցաւ Ղալաթիոյ «Արշալոյս» ճաշարանին մէջ Գումգափուէն եկող երգեցիկ դպիրներուն, առաջնորդութեամբ դպրապետ Գրիգոր էֆ. Մէհտէրեանի, ինչպէս նաեւ Արմաշէն վերադարձող կիլիկեցի աշակերտներուն որոնք այսօր կը մեկնին իրենց ծննդավայրը։

ՎԻԷՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Վիէննական Մխիթարեանց Բանկալթիի վարժարանին վկայականներու եւ մրցանակներու բաշխման հանդէսը կատարուեցաւ շաբաթ, միջօրէէն ետքը, այն ճոխ ու շահեկան յայտագրին համաձայն որ իրեն յատուկ է եւ կը մոռցնէ դպրոցական հանդէսներու միօրինակութիւնը։ Հ. Գաբրիէլ Վրդ. Մէնէվիշեան, վարժարանին բազմարդիւն վերատեսուչը, իր տարեկան աշխատութեանց արդիւնքը հանրութեան ներկայացնելու գոհունակութեամբ ու եռանդով՝ յարդարած ու կազմակերպած էր հանդէսը յօժարօրէն, վարժարանի պարտէզին ընդարձակ մէկ մասին մէջ որուն առաջակողմը պորմի մը վերածուած էր՝ իր դէմ ունենալով փոքրիկ բեմ մը, աշակերտներուն յատուկ։ Հայ-Հռոմէականաց Կ. Պատրիարքը կը նախագահէր հանդէսին, իր քովը ունենալով աւստրիական դեսպանատան ներկայացուցիչը, Պ. Սէֆարիկ՝ հիւպատոսարանի քանի մը պաշտօնեաներով, բազմաթիւ եկեղեցականներ, պաշտօնական անձնաւորութիւններ, լրագրապետներ եւայլն։ Հոն էին նաեւ Տ. Տիրայր վրդ., տօքթ. Թորգոմեան էֆ.՝ Ուսումն. Խորհուրդի ատենապետը իր անդամակիցներով։ Աշակերտներու ծնողքներէն զատ ներկայ էին հարիւրաւոր ընտանիքներ։

Ժամ 7½ին բացուեցաւ հանդէսը կայս. Հիմնէն քայլերգով զոր նուագեցին վարժարանին ջութակահար ուսանողները, դաշնակի ընկերակցութեամբ, եւ որուն յոտնկայս ունկնդրեցին ներկաները եւ ջերմապէս ծափահարեցին։ Յետոյ, յաջորդաբար, շրջանաւարտ Պ. Բ. Քէօլլեան թրքերէն ճառ մը կարդաց, յստակ առոգանութեամբ, Իմմանուէլեան Ս. Պատրիքին ձօնուած երգ մը երգուեցաւ՝ գրաբար ուղերձ մը արտասանուեցաւ Պ. Տէր-Յակոբեանի կողմէ, Պ. Պ. Աւետեան եւ Մագասար ակերմբեցի մը նուագեցին, դպրոցական խմբերգը՝ դասական երգ մը եւ Պ. Մ. Արսլանեանեանի գերմաներէն բանախօսութիւն մը արտասանուեցաւ։

Յայտագրին էն շահեկան մասերէն մէկն էր վարժարանին վարչութեան տեղեկագիրը զոր կարդաց Հ. Մէնէվիշեան՝ յայտնելով թէ այս տարուան աշակերտներուն թիւն է 146 որոնց 48ը գիշերօթիկ եւ վկայական պիտի ստանան 8ը շրջանաւարտներ։ Հ. Մէնէվիշեան խօսքը ուղղելով այս վերջիններուն, գեղեցիկ յորդորական մը խօսեցաւ իմաստալից տեսութիւն մը ընելով ուսման աշխատութեան վրայ եւ շեշտելով «դասամիջատարբ» եւ «ընթացաւարտ» բառերուն իմաստի մեծ տարբերութիւնը առաջուն համեմատ՝ վկայեալ երիտասարդները իրենց ընթացք մըն է զոր կ'աւարտեն եւ պէտք չէ պատրանքը ունենան ուսումներին աւարտած ըլլալու, որ անհուն անսահման է։ Գիտնական վարդապետը ներկաներուն բուռն ծափահարութեանց մէջէն, շրջանաւարտներուն գլուխը անցուց ոսկեգոյն պսակներ։

Յետոյ, շարունակուելով յայտագրին գործադրութիւնը, գերմաներէն լեզուով զաւեշտ մը ներկայացուեցաւ ուր մանաւանդ պէս գնահատուեցաւ Պ. Ա. Յովհաննէսեանի յաջողակութիւնը, եւ հրաժեշտի գեղեցիկ հատուածներ երգուեցան։ Անգլիերէն ճառ մը արտասանեց Պ. Կ. Դերձակեան եւ ֆրանսերէն արտասանութիւն մը ըրաւ Պ. Արամ Թորգոմեան, Տօքթ. Թորգոմեան էֆ.ի դեռատի ու մտացի զաւակը։

Վարժարանին ընդհանուր աշակերտաց վիճակացոյցերուն ընթերցումէն ետքը, զոր կատարեց Հ. Արիստակէս Տալեան, որուն համեմատ խաչանշաններ բաշխուեցան տարուան ընթացքին մէջ յաջողապէս հանդիսացողներուն, Հ. Մէնէվիշեան բաշխեց վկայականները շրջանաւարտներուն որոնք են.

Պ. Յակոբ Պէյլէրեան, Պոլսեցի
» Արամ Յովսէփեան, Պոլսեցի
» Միքայէլ Արսլանեանեան, Էնկիւրիցի
» Գրիգոր Դէրձակեան, Պոլսեցի
» Խաչիկ Մ. Պարոնիկեան, Պոլսեցի
» Պետրոս Բէօյիւքեան, Էնկիւրիցի
» Յովհաննէս Հարոնեան, Էնկիւրիցի

Յետոյ, մասնաւորներու կողմէ ընծայուած մրցանակներ,— արժէքաւոր առարկաներ,— բաշխուեցան իւրաքանչիւր ուսման մէջ յաջողակ հանդիսացող շրջանաւարտներուն։

Հանդէսը վերջացաւ աւստրիական քայլերգով, որմէ ետքը շնորհաւորութիւններ ուղղուեցան վարժարանին վերատեսուչ Հ. Մէնէվիշեանի, վանատան մեծաւոր Հ. Գալէմքեարեանի եւ շրջանաւարտներուն։ Հանդիսականներուն մէկ մասը՝ պաշտօնական անձեր եւայլն՝ պատուիրուեցան զովարար ըմպելիներով, մասնաւոր սրահի մը մէջ, ուր կրկին գոհունակութիւն յայտնուեցաւ վարժարանին մէջ տրուած առողջ ու գործնական կրթութեան համար որուն կը ձգտին Հ. Մէնէվիշեանի անդուլ անդադար ջանքերը, ամբողջ տարեշրջանին մէջ։

Նիկոսիայէն (Կիպրոս) կը գրեն մեզ յունիս 10/23 թուականով.—«Ս. Էջմիածնի հաստատման 1600ամեակը հոս ալ կատարուեցաւ հանդիսաւորապէս։ Յունիս 7 շաբաթ իրիկուն, Առաջնորդ Տ. Պետրոս Վ. Սարաճեան, եկեղեցւոյ մէջ հսկում կատարեց։ Կիրակի առաւօտ եկեղեցին, որ այս առթիւ շքեղապէս զարդարուած էր, յետ պատարագի անդաստան կատարուելով՝ Հայր Սուրբը մանաւորապէս առօրհնեց ու սրտաբուխ մաղթանքներ ըրաւ Հայ. Եկեղեցւոյ հաստատ ու անսասան յարատեւութեան, Էջմիածնայ ու Սսոյ Սրբազնագոյն Հայրապետներու եւ Երուսաղէմայ ու Պոլսոյ Պատրիարքներու եւ համայն հայ կղերին ու ժողովուրդին համար։

—Պատ. Ա. Կ. Պետիկեանի (Գիսակ) մահուան տարեդարձին առթիւ յիշատակի պաշտօն մը կատարուեցաւ երէկ Պայպլ Հաուզի մատրան մէջ, Տօքթ. Պարնըմի նախագահութեամբ։ Յաջորդաբար խօսեցան Տօքթ. Պարնըմ, Բրոֆ. Ճէյիզեան, Բրոֆ. Գրիգորեան եւ Տօքթ. Կրին, գրուատելով հանգուցեալին յիշատակը։

—Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան Գատըգիւղի վարժարանին ամավերջի հանդէսը կատարուեցաւ երէկ, ստուար բազմութեան մը ներկայութեամբ։ Զանազան լեզուներով երգեր երգուեցան ու տրամախօսութիւններ արտասանուեցան։ Կիւրեղեան Աբբահայրը գիրքեր նուէր ղրկած էր՝ յառաջադէմ աշակերտներուն նուիրուելու համար. Նոյնպէս իտալական Տանթէ Ալեկիէրի ընկերութիւնը իտալերէն լեզուի մէջ յաջող հանդիսացող աշակերտներուն համար։ Վարժարանը այս տարի երեք շրջանաւարտ ունի. Պ. Պ. Ստեփան Բիստակեան, Վահան Արփիարեան եւ Խաչիկ Մագուլեան։

—Բարիզի առեւտրական աշխարհագրական ընկերութեան յունիս 22ի վերջին նստին մէջ, Անատոլի երկաթուղիի ընկերութեան նախկին պաշտօնեայ Պ. Լեւոն Քարբերդեան 55 վայրկեանի չափ հրապարակախօսութիւն մը ըրեր է Փոքր Ասիոյ տնտեսական-առեւտրական կացութեան վրայ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆՔ 27ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Յունիս 23-Յուլիս 3

Կարգացոյց

Համառօտագր. ԱԵ= Ասացք եւ երիցագոյնք.—Ե=Երէցք,—Կ=Կրտսերք.—ԿԴ=Կրտսերագոյնք.—Եր.=Երախայք։

Ժամ.—Հարցաքննութեանց նիստերը, կէս օրէ առաջ ժամ 1½ին եւ կէս օրէ յետոյ ժամը 7ին սկսելով (Ը. Թ.) տեղի կ'ունենան 1½ական ժամ տեւողութեամբ եւ կէս ժամ դադարով։ Միեւնոյն դասարանին եւ օրուան համար կէտ ու գծէ մը (.—) վերջ նշանակուած քննութիւնները կէս օրէ յետոյ կը կատարուին։

Ի տես դրուած են Ա. վեցամեայի քննական շարադրութիւնները ձեռական, գծագրական եւ գեղագրական աշխատութիւնները։

Յունիս 23 Բշ., Տնտես. Աշխարհագր.—Գործարանաւոր Բնալուծութիւն (Ա, Ե), Կենդանաբանութիւն (Ե), օսմաներէն (Կ), հայերէն (ԿԴ) գաղղիերէն (Եր.)։

Յունիս 24 Գշ. Պատմ. Դաշ. Մատենագրութիւն—Գաղղիերէն (Ա, Ե) օսմաներէն եւ Օսմ. Պատմ. եւ Աշխարհագր. (Ե), Թուաբանութ. (Ը), գաղղիերէն (ԿԴ), հայերէն (Եր.)։

Յունիս 25 Դշ., Բնագիտութիւն (Ա, Ե), Դրագիտութիւն (Ե), հայերէն եւ գաղղիերէն (Կ), օսմաներէն (ԿԴ), Թուաբանութիւն (Եր.)։

Յունիս 27 Ուր., Օսմաներէն.— Լատիներէն եւ Պատմ. յոյն եւ լատին Մատենագր. (Ա, Ե), Բնալուծութիւն,— Դրամաշիւ եւ Երկրաչափ. (Ե), Դրամաշիւ եւ Երկրաչափ.—Աշխարհագր. (Ժ), Պատմ. (ԿԴ), Իրագիտութիւն (Եր.)։

Յունիս 28 Շբ., Մարդկային Կազմախօսութիւն.— Անգլ. եւ գերմաներէն, տոմարակալութիւն (Ա, Ե), Բնագիտութիւն (Ե), Բացատրեալ ընթերցանութ. եւ արտասանութիւն (Կ), Աշխարհագրութիւն (ԿԴ), Գծագրական-երկրաչափ.—Աշխարհագրութիւն (Եր.)։

Յունիս 29, Կիր. Մարմնամարզ.—Արտասանութիւն, Ընթերցուածք շարադրութեանց, Երաժշտութիւն (ընդհանուր)։

Յունիս 30 Բշ., Հոգեբանութիւն.—Հանրահաշուութ. եւ Երկրաչափ (Ա, Ե), հայերէն (Ե), Բնական գիտութիւն.—[illegible] (Կ), Ուսումն նոր Կտակարանի (ԿԴ), Պատմ. երեւելի անձանց (Եր.)։

Յուլիս 1 Գշ., Պատմ. ընդհ. եւ Քաղաքակրթ.— Եռանկիւնաչափ. եւ Տարրք Մեքենագիտ. (Ա, Ե), Պատմութ.—Գաղղիերէն (Ե), Կրօնագիտութիւն (Կ), Բացատր. Ընթերց. եւ արտասանութ.—Թուաբանութիւն եւ Երկրաչափական գիտելիք (ԿԴ), Ուսումն Հին Կտակարանի (Եր.)։

Յուլիս 2 Դշ., Հայերէն.—Պատմ. Իմաստասիրութեան (Ա, Ե), Աշխարհագր. Անգլ. եւ Գերմ. (Ե).—Անգլ. եւ Գերմ. (Կ), Հայերէն— Բնական գիտելիք (ԿԴ), Գծագրութիւն (Եր.)։

Ուսուցման մարմինը կը կազմեն, բացի Տնօրէնէն որ կ'աւանդէ հայերէն եւ ֆրանսերէն գրականութեանց եւ իմաստասիրական ճիւղերու դասեր, Տեառք Տէր. Վահրամ էֆ. Թորգոմեան (այցելու բժիշկ եւ Ուս. Առողջապահութեան եւ Բնախօսութեան), Սալիհ Զէքի պէյ (ուսուցիչ կայս. Համալսարանի) (Ուսողութիւն), Պ. Լեսաճ (ֆրանսերէն եւ լատիներէն, Պատմ. Դաշ. եւ դասական Մատենագրութ.), Աւետիս էֆ. Առաճեան (Պատմ. եւ Աշխարհագր.) (Յովսէփ էֆ. Ճելալեան (Բնալուծութիւն եւ Բնական Պատմ.) Պետրոս էֆ. Կարապետեան (օսմաներէն, եւ Օսմ. Պատմ. եւ Աշխարհագր.) Իգնատիոս էֆ. Մուրատեան (Բնագիտութիւն), Նուպար էֆ. Տ. Անդրէասեան (Հայ. եւ Թարգմ. անգլիերէն), Գաբրիէլ էֆ. Գավաֆեան (Ուսողութիւն) Պ. Ելանեա (գերմաներէն) Տիրան էֆ. Մուրատեան (անգլիերէն), Սիմոն էֆ. Յակոբեան (Գծագրութիւն), Խաչիկ էֆ. Թանրանեան (Գեղագր. եւ Գծագր.), Լեւոն էֆ Թաշճեան (ընդհ. հոգեբ. եւ ուս. ֆրանս. եւ պատմ. քաղաքակրթ.), Մասրեան էֆ. Թորոսեան (Բ. հոգեբ. եւ ուս. կրօնական հայ. եւ օսմ. լեզուի)։ Խաչիկ էֆ. Ինկիլիզեան (Ձեռական աշխատութիւնք), Պ. Ռ. Ջիջիրիկլյօ (Երաժշտութիւն), Հրանդ էֆ. Պայըզեան (Գ., հրապարակ եւ իգնական ուս.), Անդրոն էֆ. Մըսըրլեան (Ջութակահարութիւն), Պ. Մուսոյ (Մարմնամարզ)։

Խօրին յարգանօք կը հրաւիրուին Պատ. ծնողք, եկեղեցական Ս. Հարք, մեծայարգ խմբագիրք եւ ուսուցիչք եւ կրթասէր անձնաւորութիւնք ներկայ ըլլալ հարցաքննութեանց եւ խրախուսել ուսանողութիւնը եւ մեզ։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ռ. Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
Սկիւտար, 20 Յնս. 1903

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒԼ)

ՑԷԹԻՆԵԷ, 5 յուլիս.— Չէթինեէի Սերպ դեսպան Պ. Վասիչ Պելկրատ ուղեւորեցաւ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՊԱՐԻԶ, 5 յուլիս.— Երեսփ. Ժողովը չորս տուրքերը քուէարկեց եւ նստաշրջանը փակուեցաւ։

—Ծերակոյտն ալ Տոմ-Ռոսքոյի Սալէզեաններու խնդրած արտօնութիւնը մերժելէ ետքը, նստաշրջանը փակեց։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսրը յայտարարեց թէ երեսփոխանական վերջին ընտրութեանց մէջ ընկերվարականներուն ձեռք բերած յաջողութիւններէն պէտք չէ վհատիլ, եւ թէ հանդարտութեամբ պէտք է սպասել անկէ առաջ գալիք դէպքերուն։

ԼԻԲԻՆԱՆ (Ֆրանսա).— Պ. Մէլին ծերակուտական ընտրուեցաւ Վոժէն։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Ռումանիոյ նախարարապետ Պ. Ստուրցա այցելութիւն պիտի տայ Աւստրիոյ կայսեր ու արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսին։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Արմատական կուսակցութեան անմիաբանութիւնը մեծապէս կը շեշտուի։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Զրոյց կայ թէ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ պիտի հրաժարի՝ Քիշնեւի դէպքերուն վերաբերեալ դիւանագիտական միջադէպերու հետեւանքով։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— 1904ի առանձնաշնորհեալ 4 առհարիւր փոխառութեան (մաքսային) պարտամուրհներու տէրերուն կը ծանուցուի թէ 1903 յուլիս 1/14ի տոկոսի վճարումը պիտի սկսի այդ թուականէն սկսեալ, Օսմ. Պանքային Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիի կիշէներուն կողմէ, բացի կիրակիէն ամէն օր կէս օրէն առաջ ժամ 10էն մինչեւ կէս օրէն վերջը ժամ 2ուկէս (Ը. Ե.), եւ ուրբաթ օրերն ալ ժամ 10էն մինչեւ կէս օր։

Թուահամարեալ պարտաթղթերու հետ ներկայացուելիք կտրօններուն փոխարէն ստացագիր մը պիտի տրուի, որ 10 օր ետքը, պէտք է Ղալաթիա Օսմ. Պանքային ներկայացուի՝ վճարուելու համար։

Կ. Պոլիս 4 յուլիս 1903   1—4

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 22 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	85	
Ամէնէն բարձր գին	»	85	06 ½
Ամէնէն վար գին	»	84	39
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	ֆր.	128	37
Ամէնէն բարձր գին	»	129	50
Ամէնէն վար գին	»	128	12

ԲԱՑՈՒՄ 23 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	84	15 ½
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	127	—
Շիրքէթի Խայրիէ		80	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹմ.		—	—
Դօս. ՕԹմ. Շանժ է Վալէօռ		6	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	52
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	15
» ժուիսանս		1	75
» պարտաթուղթ		482	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		501	—
Թրանսվալ		117	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		266	50
Լավրիոն		84	50
Անատոլի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	90
« պարտաթուղթ «		520	—

ՏԻԽՃԱՌԻ ԳԻՆԻՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ

ԼԱՔԹՕ-ՖՈՍՖԱԴ ՏԸ ՏՈՒՍԱՐ

VIN et SIROP de DUSART

Տիւզառի գինիին ու օշարակին մէջ գտնուած լաքթօ-ֆոսֆադ տը չոն ամենէն ազդեցիկ վերանորոգիչն է:

Ոսկրամէկք տղոց ոսկորները կը չիտկէ ու կը զօրացնէ. ուժ կուտայ թոյլ և անչոյժին տղոց:

Ցղի կիները այս գինին ու օշարակը խմելով չեն յոգնիր ու չեն վտիտնար և աւելի կորովի տղաք կը ծնին:

Լաքթօ-ֆոսֆադը ստնտուներուն կաթը կը շատցունէ և տղաքը կը պաշտպանէ ընդդէմ աճման հիւանդութեանց: Իր ազդեցութեամբ ակռաները շուտ կը բուսնին: Բարիզ, Վիվիէն փողոց: * A.

ՕՍՄ. ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏ

ԸՆՏԻՐ ԿԻՐ ԵՒ ՇԱՂԱԽ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՐԱՆ, ՍԹԷՆԻԱ

Լ. ՔԷՕՍԷՕՂԼՈՒ, Պ. ԼԻՆԱՐՏՕ ԵՒ ԸՆԿ.

Այս կիրը, որուն սպառումը մեծապէս աւելցած է վերջին երկու տարիներուն մէջ, շատ կարեւոր բարւոքում մը կրած է շնորհիւ ճարտարագէտ Պ. Կ. Լինարտոյի, որ գիտական երկար հետազօտութիւններէ յետոյ, յաջողած է գտնել գերազանցապէս խորալիք կիր մը: Լաւագոյն արդիւնքներ տուած է այս կիրը, ծով ու եւ անուշ ջուրին տակ: Օտար առաջնակարգ խորալիք կիրերէն աւելի աղէկ է անվրէպելի կերպով: 200 օսմ. ոսկիի պարգեւ մը պիտի տրուի անոր, որ ապացուցանէ թէ այս կիրը խորալիք չէ գերազանցապէս: Երեք պայմաններ կը միացնէ իր մէջ.— Խնայողութիւն, առողջարար հանգամանք, հաստատունութիւն:

Կեդրոնական մթերանոց, Կալաթա, Քալաֆաթ-Եէրի, թիւ 63, ատաղձավաճառ Պ. Քէօսէօղլու: Խարալամպոսի մեծ մթերանոց: Մասնաճիւղերն են Պոլիս, Քէրէսթէճիլէր, թիւ 394, Պառըգիւղ քարափին վրայ, Եանի Միքայիլի քով, Սամսոն Անտոնօղլու Եղբարք: 20—104

ԲԱՂՁԱՒՈՐ ՄԱՅՐ ՄԸ

Նիհար, աղջրուն, վատոյժ, հիւանդկոտ տղաքը երբեք չէի սիրեր, միշտ կը փափաքէի գիրուկ, թոմպուլ, զուարթ, կայտառ տղաք մեծցնել: Կատարելապէս համոզուած էի որ ազգային ուժեղ, կայտառ և կորովի զաւակներու արժանանալու և զանոնք ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ պաշտպանելու համար, անհրաժեշտ էր տղայ հասակէն ուշադրութիւն ընել անոնց տրուելիք սնունդին: Հետեւաբար, երբ մեր անդրանիկ զաւակը վեց ամսու եղաւ, հետամուտ եղայ ամէնէն լաւ սնունդը տալ անոր և բժշկի մը յանձնարարութեամբ սկսայ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով սնուցանել զայն:

Տղեկը մեծ ախորժով կ'ուտէր այս ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը և քանի ուտէր կը գիրնար, կ'ուժովնար ու կը կայտառնար: Այսպէս քանի մը ամիս անցնելէ վերջ, երբ ակռայ հանելու ժամանակը եկաւ, սկսանք մտահոգ ըլլալ, կարծելով որ մեր զաւակն ալ ուրիչ տղոց յատուկ ակռայ հանելու ցաւերն ու փորհարութիւնը պիտի ունենայ, սակայն տղեկը առանց ո և է հիւանդութեան ակռան հանեց, խաղալով ցատկելով և չարունակեց աճիլ ու զօրանալ:

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով հինգ զաւակ մեծցուցի, երկուքը աղջիկ, երեքը մանչ, փառք Աստուծոյ ամէնքն ալ 25—30 տարիքը հասան առանց բնաւ հիւանդանալու և քաջողջ երիտասարդներ եղան. Հետեւաբար իր սրտէ կը յանձնարարեմ մայրերուն որ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով մեծցնեն իրենց զաւակները:

Բարիզ Պօնաբարթ փողոց թ. 17

ՍԱՐԿՈՒԻԹ ԺԱՆՆԻ

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններու ու դեղի մթերանոցներուն մէջ: 17—26

SANTAL SALOLÉ LACROIX

ԳԱԲՍԻԻԼՆԵՐԸ

Միզային կործարանի հիւանդութեանց դէմ գործածուող հակամեխիչ դեղերուն ամէնէն ազդուն և ամենայաւ խիայնելին է:

Վաճառատեղին՝ դեղարան Լագրուա, 31, Rue Philippe-de-Girard, PARIS.

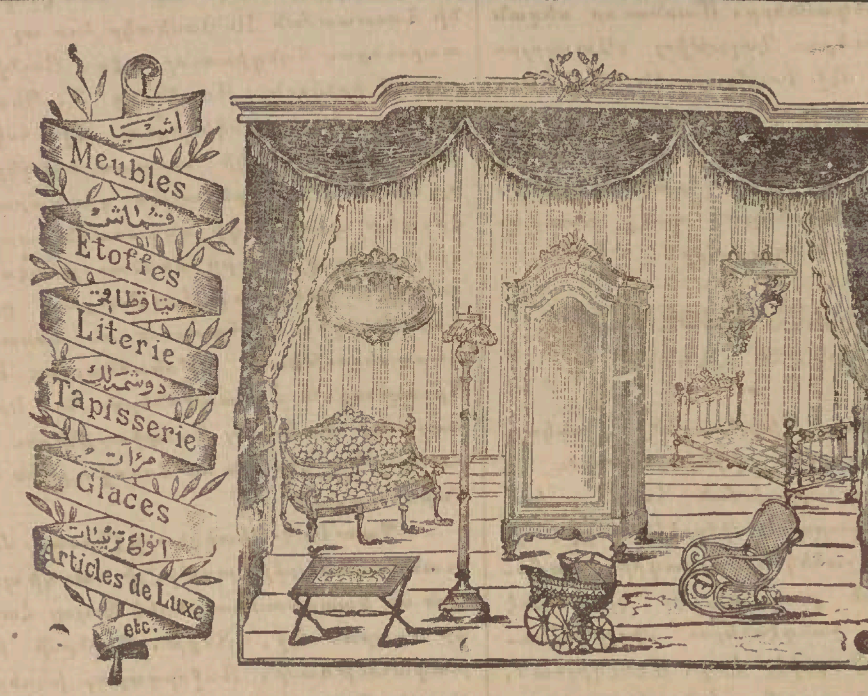

ԱԼԻ ՐԻԶԱ ԷՖԷՆՏԻ

Ղալաթիայի Հայոց եկեղեցիի դէմ թիւ 25

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ. հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գումար՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանին բոլոր շահերը: 1901ին ապահովագրեալներուն վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000:

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔի առեւտրական բոլոր մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի ձեռնտու և չահաւոր պայմանագրութիւնն է յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է ըլլալը, զբաղման, ճամբորդութեան, մահուան պատճառներուն և պատճառին անձնատուութեան և մինչեւ իսկ պատերազմի առեւ. Տիեզերական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ, առանց յետաձգելու ապահովագրին հաւանութեան այս փոխատուութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օրուայ ժամանակ կը տրուի իւրաքանչիւր վճարման համար, տոկոսի վճարումը դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին չարունակել ապահովագրութիւնը. Ապահովագրեալները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով մէկ տարեկանը ընելէ յետոյ իրաւունք ունին: Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագիններուն:

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմաններ ալ ունի, որ աշխարհի մէջ գործածուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն են: Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել:

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻՏՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Բնիկ Պատուիրակ Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հալէպ խան. Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

Ցանկանարարեցի իմ հիւանդներուն ինֆլիւէնցային հետեւանքը եղող սաստիկ հարբուխին եւ նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածել տաք կաթի խառնուած Քրենտորֆի հանքային ջուր, եւ լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի:

ՏՈՔԹ. ԱԹԵՔՈՒԼԻՍ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող նաւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Առմէնեան	10500	Էմիքչիբն	3500
Քէսդրիան	10500	Աքրժըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Այծէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Քօրծիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոսդոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէտալիա	2000
Ծալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լէօպօն	800
Ծապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքը այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը դրկել շոգենաւին ժամանելէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԹԷՆ Ղալաթիա, քարափին վրայ Քէթէնճիօղլու խան 600

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Որ ամսոյ երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4341
Լուքանիա	12950	Վէրըա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիբիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբերիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2552
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Աւրանիա	7269	Սէրպուրկ	161

Դիմել առ ՃՈԼԻ Ե ՍԻԿԸՐ Joly et Seagor

Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա Քարա Մուսթաֆա փողոց: 25

ՆՈՐ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼԱՌՈՒՍ

Ամէնէն կատարեալը, ամէնէն նորը, լաւագոյնը, եւ բոլոր Ֆրանսական հանրագիտարաններուն ամէնէն լաւ պատկերազարդուածը:

Նոր պատկերազարդ Լառուսը որ Ֆրանսայի մէջ խիստ մեծ յաջողութիւն մը ունեցած է, նպատակ ունի գոհացում տալ այն անձերուն որոնք կը փափաքին ունենալ փոքր թուով հատորներով, լուրջ կատարեալ և իրականաբար նոր հանրագիտակ բառարան մը: Ականաւոր գրագէտներէ և գիտուններէ շարադրուած, նկատի առած է գիտութեանց և հմտութեան ամէնէն վերջին հիմերը, մարդկային գիտութեանց ամէն ճիւղերուն մէջ: Միանգամայն կը պարունակէ բազմաթիւ պատկերներ ամենամեծ խնամքով պատրաստուած (նշանաւոր անձերու, արուեստի և հոյակապ շինուածներու, տարազներու և թիթեռու, երկրաչափական պատկերներու, կենդանիներու և տունկերու, սեւ և գունաւոր աշխարհագրական քարտէսներ):

Նոր պատկերազարդ Լառուսը 16 երեսնոց, իւրաքանչիւրը 50 սանթիմի տետրերով կը հրատարակուի, և 1897 Ապրիլ 1էն ի վեր շաբթէ շաբաթ լոյս կը տեսնէ: Առ նուազն 400 տետր պիտի ըլլայ, որոնք 7 հատոր պիտի կազմեն. բաժանորդները կրնան, եթէ նախամեծար համարին, գործը ընդունիլ 10 տետրէ բաղկացեալ անկազմ սերիներով, անկազմ կամ կազմուած հատորներով, իրենց հրատարակութենէն վերջ: Առաջին երեք հատորները արդէն ծախու են:

Պայմանաւոր բաժանորդագինը նեետեւեալն է.

- 190 Ֆրանք առանձին տետրերով կամ սերիներով եւ կամ ծղծակազմ հատորով
- 225 Ֆրանք կազմուած հատորով, (demi-chagrin), կարմիր, սեւ կամ կանաչ:

Վճարումը կ'ըլլայ (Բարիզի վրայ մանդաներով) չորս անգամէն, իւրաքանչիւրը հաւասար, այսինքն վեց ամիսը անգամ մը, պայմանաւ որ առաջին վճարումը ըլլայ ստորագրուած օրը:

Պայմանաւոր բաժանորդագրութեան գրուելով, տորագրուողը չէրծ կը մնայ ապագայ գինի բարձրացումներէ, նոյն իսկ եթէ աւելի պրակներ ալ հրատարակուելու ըլլան: 587

ԳՐԱՏՈՒՆ ԼԱՌՈՒՍ, Բարիզ, Մոնբառնաս փողոց, թիւ 17: Ներդրողին 16 երեսնոց պրակ մը՝ երբ նմոյշ պիտի դրկուի ձրիաբար:

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով

Որ կը կէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուականը (20 Մէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան Նեդ ՈՆատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Բաղչէ Ղափու

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Նէնէ Ճամի Հ. փ. փողոց Օսմ. Նախակատան դէմը:

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաւօխ Մարքուճըլար. Զարլըը խան. թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի: 194

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵ ՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

- Գշ. 24/8 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
- Գշ. 25/9 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ, հաղորդակցութիւն Աղեքսանդրիաէն Բոր-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ, Թարապուլուս-Շամ.
- Եշ. 25,9 Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի:
- Եշ. 26/10 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Բաթում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ:
- Եշ. 26/10 Սեվաստաբօլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ:
- Ո-ր. 27/11 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ:
- Շբ. 28/12 Տարտանել, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սաիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօր է:

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՐՍ. ՊԱՏՐԱՍՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻԶ

THE SINGER MANUFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմ տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատւոյ վկայական եւ չքաղրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ:

- Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարչէի դիմաց թիւ 343 եւ 343 կրկին (2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց:
- Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի եռեւ (2. Թրամվայի կայարանին դիմաց:
- Պոլիս (1. Սուլթան Համամ թիւ 2 (2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13:
- Սկիւտար Զարշը պոյը, թիւ 120:

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզի տունը:

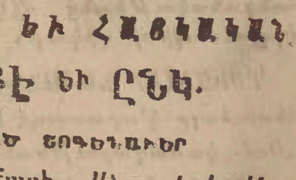

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԵԱԿԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

- Յուլիս 6ին Սիռֆասի Ա... եպերէ,
- » 7ին Սնատոլի, Մ... ի..,
- » 1ին Ֆլանտր Ամվէրսէն,

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

- Յուլիս 7 Սիռֆասի, ... Մ...,
- » 7 Ճատոլի ... Նովօռոսիս, Ֆլանտր, Վառնա, Կալաց, Պրայիլ:

Տոմսակ ... Բարիզի համար: Առաջին կարգ 245 ֆրանք. Բ. կարգ 75 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել ... Քարաքէօյ 51£ Բ. ՌԸՊՈՒԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒ

Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Գօգօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէբօ	3607	Գոնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անծէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ծիբիօ	1735
Արիոսգօ	2271	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինատ	3720	Միլօ	1057	Սրէբօ	1200
Գորոտինօ	1264	Տուլօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մոնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրավօ	1076	Տրաբօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Գրֆֆալօ	4431	Եպրօ	2464	Իտանօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճինօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօբբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրագօ	1841	Ֆլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիբակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէբօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէքանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գիլօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոլոքատօ	4235	Գիգանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Քօնկօ չոգենաւը, Նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ է:

Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀԻԼՃ ԷՆՐԻՔՕՏ

... 23—24. Քէւչիւս Մէհմէթ խան ... Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի. Գորսոյի. Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւ.

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Րամսէգ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասքըն	1500
Մարեօթիս	2500	Կիւլէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ռէթիճ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

1'4 21 ... Լիմպաւս:

Արտօնատէր ՃԱՐԵՀ ԽՈՒԽՈՒՏԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (83)

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԳՈՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԺՈՐԺԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Է.

—Ո՞ւրկէ է իր ազատումը, չարունակեց Մաքսիմ: Պէտք առարկես թէ իրեն չի վերաբերիր այդ կասքը: Լա՛ւ: Ո՞րու կը վերաբերի ուրեմն: Ձեզ գիտեր անոր հարուստ բարեկամներ ունենալը: Իր պաշտօնը կորսնցնելէն ի վեր չէ որ յարաբերութիւն հաստատած է միլիոնատէրերու հետ: Ուստի ներելի է կասկածիլ հարստութեան այդ յեղակարծ փոփոխութեան պատճառին վրայ: Տիկին Մարթինոյի դէմքին վրայ ալ կը կարդամ որ ան ալ ինծի համակարծիք է բոլորովին:

Տիկին Մարթինօ, երբ լսեց որ իր անունն ալ կը խառնուէր գործին մէջ, հարկ զատեց որ իր սկզբունքները պարզէ:

—Սիրելի Ալիսս, ձեր հօրքեռորդին իրաւունք ունի: Հաւանեցայ ձեզի ընկերանալ, որովհետեւ անպատշաճ էր որ առանձին գայիք Պ. տը Բարնոէլի կողմէ տրուած ժամադրութեան մը. Նաեւ խոստացայ ինծի այս իրիկուն իսկ ամէն բան պատմել ձեր հօրը: Բայց կը յուսամ թէ հիմա համոզուած գոյացուցիք այդ արիստարդին բարոյական արժանիքին վըրայ, որով ալ եւս ինքզինքնիդ չպիտի վտանգէք անոր համար: Այսպիսի անխոհեմութիւն մը իսկ չատ է: Կը յուսամ թէ վերջինը պիտի ըլլայ ասիկա:

Մանկամարդ աղջիկը մուրկ չէր ըներ ալ եւս: Փոխն ի փոխ կը նայէր Մաքսիմի ու Պօլյրի ուղին, ուր ոչ ոք կ'երեւար:

—Երդուընցէք որ յանցաւոր կը կարծես զայն, ըսաւ Ալիս, երկար լռութենէ մը յետոյ:

—Պատւոյ խօսք կու տամ որ յանցաւոր կը կարծեմ զայն, պատասխանեց Մաքսիմ առանց վարանելու:

Ալիս ահաւլիօրէն տժգունեցաւ, բայց կրցաւ զսպել իր յուզումը. հաստատուն ձայնով մըն է որ յարեց.

—Իմ զատավճիռս արձակեցիր: Արիաբար պիտի տոկամ անոր: Ժոզէֆին ըսէ որ տուն դարձնէ մեզ:

Մաքսիմ երկրորդել չտուաւ Ալիսի խօսքը: Զէր յուսար որ այդքան չուտ անձնատուր պիտի ըլլար մանկամարդ աղջիկը, ուստի կը ջանար ժամանակ չձգել անոր՝ որպէս զի հո դառնայ այդքան խելացի որոշումէ մը:

—Սիրելիս, հաւատա՛ որ, եթէ կ'ուզես երջանիկ ըլլալ, հօրդ խրատներուն հետեւէ միշտ, ըսաւ Մաքսիմ, փղձկումով սեղմելով մանկամարդ աղջկան ձեռքը:

Ու կեղծ կառապանին պոռաց իսկոյն.

—Սիւրէան փողոց, Ժոզէֆ: Այս կիները կ'ուզեն տուն դառնալ:

Ժոզէֆ անցած դարձածէն բան մը չէր հասկնար, բայց հնազանդեցաւ իրեն տըրուած հրամանին. պէրլինը սկսաւ թաւալիլ, միշտ ամայի մնացած Նրբուղիին վրայ:

—Լաւ գործ մը կատարեցի, կ'ըսէր Մաքսիմ մտովի, աչքով հետեւելով վըրժակոծ Ալիսը տանող կառքը: Հարուածը գործեց իր ազդեցութիւնը. մօրեղբօրս աղջիկը գրեթէ բուժուեցաւ սէրէ մը՝ որ կրնար հետեւները տանիլ զայն: Հիմա որ այս մասին հանդարտած է խիղճս, կըրնամ իմ գործերովս զբաղիլ. Սէքիընկի Թխագեղը լիճին վրայ կը գտնուի թերեւս: Հոն փութալու ատենն է:

Մարմնամարզական քայլերով դէպի հոն դիմեց: Բայց աւելի կամաւորին կը յուսար գտնել հոն քան Թխագեղը:

Ի դերեւ ելան իր վազքը ու լիճին վրայ կատարած հետազօտութիւնները:

Տիկին Սէլժան հոն չէր ալ եւս, ու բախիրը անհետացած էր:

Մաքսիմ, սիրտը նեղացած եւ ցուրտէն ընդարմացած, ստիպուեցաւ ակամայ համակերպիլ ու ետ կենալ գեղեցիկ կիներու հետապնդումէն եւ ի լրումն անյաջողութեան, տրամադրելի կառքի չգոյութենէն, հարկադրուեցաւ հետիոտն երթալ մինչեւ Արք տը Թրիօմֆ:

Իր առաքինութիւնը չվարձատրուեցաւ այսօր:

Ը

Այն պահուն երբ Մաքսիմ Տորժէր կը սպասէր Ալիսին, Պուլօյի ճամբուն անկիւնը, Ռօպէր տը Բարնոէլ մեծաքայլ կը չափչփէր այն սրահին մէջ՝ ուր բանտարկուած էր:

Ոչ ոք եկած էր խռովել իր մենութիւնը, այն վայրկեանէն ի վեր երբ Պ. Պորիսոֆ դուրս ելած էր կողմնակի դունէ մը. Ռօպէր ատեն ունեցած էր խորհելու այն կացութեան վրայ, ուր նետած էր զինքը անլուր ձախորդութիւն մը:

Գնդապետէն կախում ունէր անսահման ժամանակի համար վար դնել իր բանտարկեալը, մինչեւ որ երկարատեւ արգելանքի մը պատճառած չարչարանքը ստիպէր զայն խոստովանելու կամ արդարութեան յայտնելու այն ամէնը՝ զոր ուրանալ միտքը դրած էր:

Ինչ որ ալ ըրոչէր այդ չարակամ Ռուսը, Ռօպէր կորսուած կը համարէր ինքզինքը, որովհետեւ կը նախընտրէր մեռնիլ քան անպատուուած ապրիլ. կ'ըմբռնէր թէ ի վերջոյ Ալիս յանցաւոր պիտի համարէր զինքը, եթէ իրեն չի ներկայանար, արդարացնելու համար իր անձը:

Ի՛նչ չպիտի տար ժամ մը ազատ ըլլալու համար: Սահող իւրաքանչիւր վայրկեան փրկութեան հաւանականութիւն մը իր հետ կը տանէր. պատի ժամացոյցի ճօճանակին միօրինակ թիքթաքը, որ ժամանակը կը չափէր այդ չքեղ բանտին մէջ, անդադար իրեն կը յիշեցնէր թէ Ալիսը նորէն տեսնելու առիթը խոյս կու տար ընդ միշտ:

Իր կեանքը տասը անգամ վտանգի պիտի ենթարկէր սիրայօժար, Պուլոնեի անտառը տուած ժամադրութեան ներկայ գտնուելու համար. բայց նոյն իսկ վտանգալից փախստեան միջոց մը չկար:

Մատենադարանի դուռները լաւ գոցուած էին եւ արտաքուստ լաւ հսկողութեան ենթարկուած անտարակոյս. պատուհանները գետնէն տասնըհինգ ոտք բարձր, անմատչելի կը թուէին. եթէ կարելի ըլլար իսկ հասնիլ, անոնք պարտէզին վրայ կը նայէին, բարձր պատերով չրջապատուած պարտէզ մը:

Ռօպէր կը զգար թէ անկարելի էր այդ խոչընդոտներուն յաղթել, եւ երբ լսեց ժամացոյցին երեք հնչելը, յուսահատութեան տագնապի մը մատնուեցաւ:

Ալ եւս լմնցած էր ամէն բան. Ալիս կորսուած էր իրեն համար: Ի՛նչ օգուտ, եթէ երբեք ազատ արձակուէր այսուհետեւ: Կառարանին քով գրուած բազմոցի մը վրայ նետեց ինքզինքը, արեւելեան լայն բազմոց մը՝ պառկելու յարմար, այն ֆիզիքական տուայտանքին մատնըւած, որ միշտ հետեւանքն է բարոյական մեծ տագնապներուն:

Որչա՞փ ատեն այդ վիճակին մնաց: Ինք ալ չէր գիտեր:

Գիշեր եղած էր արդէն, երբ բացուող դուռներու աղմուկ մը սթափեցուց զայն իր ընդարմացումէն, ուր ընկղմած էր:

Գնդապետին երկու ծառաները ներս կը մտնէին պատին մէջ գտնուած այն բացուածքներէն մէկէն, որոնք շարժուն դարբեւանդներով ծածկուած էին. խոշոր պեխերով այդ երկու ծառաները, որոնք ռուսական բանակին մէջ զինուոր եղած ըլլալու երեւոյթը ունէին, իրենց հետ կը բերէին չակուած սեղան մը:

(Շարունակելի)